

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ODBOR VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY

METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

12

Rada obce,
starosta obce,
tajemník obecního úřadu

podle právního stavu
k 1. července 2016

ODBOR
VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY
MINISTERSTVA VNITRA
2016

METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

12

Rada obce,
starosta obce,
tajemník obecního úřadu

www.mvcr.cz/odk

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu

Vydává: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, nám. Hrdinů 3, 140 21 Praha 4

Autor: Ing. Tomáš Tříška

Schválila: Ing. Marie Kostruhová

Grafická úprava a tisk: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 1159/4, 149 01, Praha 4

Počet stran: 68

Místo a rok vydání: Praha, 2016

ISBN: 978-80-87544-36-5

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	7
1. RADA OBCE	8
1.1. Volba rady obce	8
1.1.1. Podmínky volby a odvolání rady obce v obci	8
1.1.2. Postup v obcích, ve kterých se rada obce nevolí	9
1.2. Členové rady obce	9
1.2.1. Počet členů, jejich stanovení a obligatorní členství	9
1.2.2. Změny v počtu členů	10
1.2.3. Rezignace na členství v radě obce	10
1.3. Schůze rady obce	11
1.3.1. Svolávání a pravidelnost schůzí rady obce	11
1.3.2. Náležitosti a průběh schůzí rady obce	13
1.4. Zápis ze schůze rady obce	14
1.4.1. Náležitosti zápisu ze schůze rady obce	15
1.4.2. Námitky proti zápisu ze schůze rady obce	18
1.4.3. Přístupnost zápisu ze schůze rady obce	19
1.5. Usnesení rady obce	23
1.5.1. Podmínky pro přijetí usnesení rady obce	23
1.5.2. Formulace usnesení	27
1.6. Jednací řád rady obce	28
1.6.1. Podmínky pro přijetí jednacího řádu a jeho náležitosti	28
1.7. Pravomoci rady obce	30
1.7.1. Pravomoci rady obce v samostatné působnosti	30
1.7.2. Pravomoci rady obce v přenesené působnosti	33
1.7.3. Výkon pravomocí rady obce v přechodném období	33
1.8. Komise rady obce	34
1.9. Specifika rady města v případech územně členěných statutárních měst	34
2. STAROSTA OBCE	37
2.1. Volba starosty	37
2.1.1. Volba starosty obce a podmínky pro výkon funkce	37
2.1.2. Rezignace na funkci starosty obce a odvolání z funkce starosty obce	40

2.2. Pravomoci starosty obce podle zákona o obcích	42
2.3. Postavení starosty obce vůči ostatním orgánům obce	45
2.3.1. Postavení starosty obce vůči zastupitelstvu obce a radě obce	45
2.3.2. Postavení starosty obce vůči výborům a komisím zastupitelstva a rady obce	45
2.3.3. Postavení starosty obce vůči obecnímu úřadu a jeho tajemníkovi	47
2.4. Výkon pravomocí rady obce starostou obce	48
2.5. Výkon pravomocí tajemníka obecního úřadu starostou obce	49
2.6. Výkon funkce starosty v přechodném období (po volbách do zastupitelstva obce)	50
2.7. Místostarosta obce	51
2.7.1. Volba, odvolávání a rezignace místostarosty obce	51
2.7.2. Počet místostarostů, pravomoci místostarosty a zastupování starosty	52
2.8. Úkolování starosty a místostarosty obce a jejich odpovědnost	54
3. TAJEMNÍK OBECNÍHO ÚŘADU	56
3.1. Zřizování funkce tajemníka obecního úřadu	56
3.2. Jmenování tajemníka obecního úřadu a podmínky pro výkon funkce	56
3.3. Odvolání tajemníka obecního úřadu a rezignace na funkci	58
3.4. Úkoly tajemníka obecního úřadu, jeho pravomoci a jeho zastupování	60
3.4.1. Úkoly a pravomoci tajemníka obecního úřadu	60
3.4.2. Zastupování tajemníka obecního úřadu	61
3.5. Postavení tajemníka obecního úřadu vůči ostatním orgánům obce	63
3.5.1. Postavení tajemníka obecního úřadu vůči starostovi obce	63
3.5.2. Postavení tajemníka obecního úřadu vůči zastupitelstvu obce a radě obce	64
3.5.3. Postavení tajemníka obecního úřadu vůči obecnímu úřadu	65

ÚVODNÍ SLOVO

Do rukou se Vám dostává metodické doporučení odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra, jakožto součást již ucelené řady těchto metodických pomůcek. Její téma, rada obce, starosta obce a tajemník obecního úřadu, se zaměřuje na další orgány obce a obecního úřadu, které mají nezastupitelnou, a nutno poznamenat též náročnou, roli při výkonu samostatné, ale i přenesené působnosti obcí.

Obsažené informace cílí na pomoc s činností všech těchto orgánů při jejich každodenní práci a jsou tematicky vybrány na základě podnětů a dotazů, se kterými se odbor veřejné správy, dozoru a kontroly setkává.

Při užití metodické příručky je třeba mít na zřeteli, že stanoviska a doporučení zde uvedená jsou právně nezávazná, a v konkrétních případech je tak nutno zohlednit nejen aktuální právní stav, ale i náhled a zejména interpretaci soudů na daná ustanovení příslušných právních předpisů.

Právní stav je popisován k 1. červenci 2016.

Věříme, že toto metodické doporučení přispěje k usnadnění Vaší každodenní činnosti.

Praha, říjen 2016

Mgr. Jana Vildumetzová
náměstkyně ministra vnitra pro řízení
sekce veřejné správy

1. RADA OBCE

1.1. Volba rady obce

1.1.1. Podmínky volby a odvolání rady obce v obci

Za jakých podmínek se v obci volí rada obce?

Z ustanovení § 99 odst. 3 věta třetí vyplývá, že rada obce se nevolí v obcích, jejichž zastupitelstvo má méně než 15 členů (v souladu s ustanovením § 68 odst. 1 zákona o obcích je i nejmenším obcím do 500 obyvatel dána možnost stanovit počet členů zastupitelstva obce až na 15). Citované ustanovení je kogentní, tedy v obcích, jejichž zastupitelstvo má minimálně 15 členů, musí radu obce zvolit.

Kdo a jakým způsobem volí radu obce?

Volit členy rady obce (a tím i zřizovat radu obce) je v souladu s ustanovením § 84 odst. 2 písm. m) zákona o obcích vyhrazeno zastupitelstvu obce na jeho veřejném zasedání. V souladu s ustanovením § 87 zákona o obcích je k platné volbě třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce (tedy nikoliv jen většiny přítomných). Způsob volby není zákonem blíže upraven, je tak na vůli zastupitelstva obce, zda volba bude provedena aklamačně či tajně.

Může být rada obce zvolena až v průběhu volebního období, nebo je tak nutno učinit na ustavujícím zasedání zastupitelstva?

Zákon o obcích v ustanovení § 91 odst. 1 stanoví, že na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce se volí starosta, místostarosta a další členové rady obce. Byť zákon počítá s volbou členů rady na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce, je nutno předpokládat, že se nemusí podařit zvolit všechny členy rady obce ihned na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce. V takovém případě je nutné zvolit členy rady obce, na kterých se zastupitelstvo obce svým hlasováním shodne, zbylé „dovolit“ na jeho nejbližším zasedání. Nelze však dovozovat, že by byla zákonem dána možnost zastupitelstvu obce přistoupit k volbě rady obce dle svého uvážení až později, v průběhu volebního období (pochopitelně s výjimkou volby nových členů rady obce, po jejich rezignaci, odvolání apod.).

Kdo a jakým způsobem může odvolat jednotlivé členy rady obce, nebo radu obce jako celek?

Stejně jako v případě volby členů rady obce (a tím i zřízení rady obce) je v souladu s ustanovením § 84 odst. 2 písm. m) zákona o obcích vyhrazeno zastupitelstvu obce odvolávat členy rady obce i radu obce jako celek (srov. ustanovení § 102 odst. 5).

1.1.2. Postup v obcích, ve kterých se rada obce nevolí

Kdo plní funkci rady obce v obci, kde se rada obce nevolí?

V obcích, kde se rada obce nevolí (tedy obcích, jejichž zastupitelstvo má méně než 15 členů), vykonává v souladu s ustanovením § 99 odst. 2 zákona o obcích pravomoci rady obce starosta obce, není-li zákonem stanoveno jinak. Je však nutno upozornit, že starosta obce se v takových případech „nestává“ radou obce, pouze vykonává její pravomoci. Blíže viz část 1.7 *Pravomoci rady obce* a část 2.4 *Výkon pravomocí rady obce starostou obce* dále v textu.

Lze v průběhu volebního období navýšit počet členů zastupitelstva obce a dosáhnout tak možnosti zvolit radu obce?

Dle ustanovení § 67 zákona o obcích *Zastupitelstvo obce je složeno z členů zastupitelstva obce, jejichž počet na každé volební období stanoví v souladu s tímto zákonem zastupitelstvo obce nejpozději do 85 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev v obcích.* Jak je patrné, měnit počet členů zastupitelstva obce je možno pouze na následující volební období, nikoliv v průběhu volebního období na volební období stávající. Výše uvedený postup tak není možný.

1.2. Členové rady obce

1.2.1. Počet členů, jejich stanovení a obligatorní členství

Kolik má rada obce členů?

Dle ustanovení § 99 odst. 3 zákona o obcích je **počet členů rady lichý** a činí **minimálně 5 členů** a **maximálně 11 členů**, přičemž počet členů rady obce **nesmí přesahovat 1/3 členů zastupitelstva obce.**

Kdo určuje počet členů rady obce?

Celkový počet členů rady obce, při zachování výše uvedených pravidel, určuje zastupitelstvo obce při volbě členů rady obce.

Kdo je členem rady obce automaticky?

Členem rady obce bez dalšího (tedy bez nutnosti zvolení za člena rady obce) je vždy starosta a místostarosta (případně všichni místostarostové, je-li jich zvoleno více). Tuto skutečnost je třeba vést v patrnosti při určování počtu členů rady obce, resp. při volbě jejich dalších členů, neboť výše uvedené osoby je třeba již do počtu členů rady obce započítat.

1.2.2. Změny v počtu členů

Je možno v průběhu volebního období měnit počet členů rady obce?

Zákon o obcích obecně stanovuje počet členů rady obce na minimálně 5 a maximálně 11, přičemž počet členů rady obce nesmí přesáhnout jednu třetinu členů zastupitelstva obce. Dojde-li v průběhu funkčního období ke změně v počtu zvolených členů rady obce, ať již směrem nahoru či dolů, ovšem při zachování výše uvedených pravidel, nejde o rozpor se zákonem a takový postup je možný. Je však nutno též pamatovat na podmínku, že počet členů rady je vždy lichý a nelze tedy zvolit trvale radu obce o sudém počtu členů.

Počet členů rady obce poklesl pod zákonem stanovenou hranici, jak máme postupovat?

Zákonem o obcích stanovená minimální hranice pro počet členů rady obce je 5. Poklesne-li počet členů rady obce pod tuto hranici a není-li na nejbližším zasedání zastupitelstva obce (tedy nejbližším od poklesu počtu členů rady pod 5) rada obce na počet minimálně 5 členů doplněna, vykonává od tohoto okamžiku (tedy následujícího zasedání zastupitelstva obce) pravomoc rady obce zastupitelstvo obce, které však v souladu s ustanovením § 100 odst. 1 zákona o obcích může výkon těchto pravomocí zcela či zčásti svěžit starostovi obce, s výjimkou pravomocí uvedených v § 102 odst. 3) věta druhá zákona o obcích.

Počet členů zastupitelstva poklesl a počet členů rady obce tak převyšuje jednu třetinu členů zastupitelstva obce. Je nutno v tomto případě radu odvolat, či změnit počet jejích členů?

Dojde-li k situaci, že počet členů rady obce převýší jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce z důvodu uprázdnění mandátu člena zastupitelstva obce, na který nemůže nastoupit náhradník, **plní rada obce nadále své funkce** v počtu členů, v jakém byla zvolena (§ 100 odst. 3 zákona o obcích). Pokud by takto počet členů zastupitelstva obce **poklesl pod 11** a nebylo by možné jejich počet doplnit z řad náhradníků, **končí činnost rady** třicátým dnem od okamžiku uprázdnění mandátů členů zastupitelstva obce pod 11 (§ 100 odst. 2 zákona o obcích) a výkon pravomocí rady obce přechází následně na zastupitelstvo, které je může svěžit starostovi obce.

1.2.3. Rezignace na členství v radě obce

Jakým způsobem lze rezignovat na členství v radě obce?

Zákon o obcích blíže neupravuje způsob, jakým může člen rady rezignovat na své členství v tomto orgánu. Lze tedy vyjít z postupu v případě rezignace na člena

zastupitelstva obce a tedy připustit písemnou rezignaci, kdy dotčený člen rady obce tuto zašle k rukám starosty obce, popřípadě osobní rezignaci, kdy člen rady obce rezignuje na členství v radě obce, a to na schůzi rady obce, příp. na zasedání zastupitelstva obce (je nezbytnou nutností poznamenat tuto skutečnost v zápise ze schůze/zasedání příslušného orgánu obce). V takovém případě zaniká členství v radě obce dnem, kdy se dotčený člen rady obce tohoto členství před daným orgánem vzdal, příp. dnem, kdy byla tato rezignace doručena starostovi obce nebo dnem, který v písemné rezignaci uvedl (zároveň pak, pokud uvedl pozdější datum rezignace, může tuto svou rezignaci v uvedeném „mezidobí“ vzít zpět). Je též nutno upozornit, že v případě, že by člen rady obce rezignoval na svou funkci na schůzi rady obce, popřípadě písemně, je nutné o této skutečnosti informovat zastupitelstvo obce, a to nejpozději na jeho nejbližším zasedání.

Je rezignace na členství v radě obce zároveň rezignací na členství v zastupitelstvu obce?

Nikoliv. Rezignací na funkci člena rady obce se daný člen zastupitelstva nevzdává zároveň členství v zastupitelstvu obce. Platí však obrácená podmíněnost, kdy pokud se člen zastupitelstva obce vzdá svého mandátu a zároveň byl i členem rady obce, pozbývá v téže chvíli, kdy pozbyl mandát člena zastupitelstva obce, též mandát člena rady obce.

Starosta (místostarosta) se vzdal své funkce nebo z ní byl zastupitelstvem obce odvolán. Zůstává i nadále členem rady obce?

Nikoliv. V souladu s ustanovením § 99 odst. 4 zákona o obcích, pokud se starosta či místostarosta vzdá své funkce (míněno funkce starosty či místostarosty) nebo z ní je odvolán, přestává být i členem rady obce.

1.3. Schůze rady obce

1.3.1. Svolávání a pravidelnost schůzí rady obce

Jak často se musí rada obce scházet?

Ustanovení § 101 odst. 1 stanoví, že rada obce se schází ke svým schůzím dle potřeby. Neexistuje (na rozdíl od zastupitelstva obce) tak legislativně stanovená pravidelnost schůzí rady obce a je tedy nutno vycházet ze skutečných potřeb obce (nápadu záležitostí, které jsou vyhrazeny radě obce, velikosti obce apod.). Ve skutečnosti se tato situace bude obec od obce lišit.

Musí mít rada obce schváleny termíny svých schůzí předem, jakýsi harmonogram? Může termíny či pravidelnost schůzí rady obce stanovit zastupitelstvo obce?

Nikoliv. Jak již bylo uvedeno výše, rada obce se schází ke svým schůzím dle potřeby. Zákon však nebrání tomu, aby si rada obce podrobnosti k pravidelnosti svých schůzí či jejich termínů upravila, např. v jednacím řádu. Zastupitelstvo obce není oprávněno určovat radě obce termíny jejich schůzí.

Kdo může požádat o svolání schůze rady obce a případně navrhnout body k zařazení do programu schůze rady obce?

Pravomoc svolat schůzi rady je ustanovením § 103 odst. 5 svěřena toliko starostovi obce. Lze tak dovést, že požádat starostu obce o svolání schůze rady může kdokoliv, je však na uvážení starosty obce, zda takovou schůzi svolá. V případě určení bodů zařazených na program schůze rady obce pak zákon tuto skutečnost neupravuje nijak. Lze dovést, že je třeba předložit radě obce k projednání veškeré záležitosti, o kterých to stanovuje zákon /tedy záležitosti v její působnosti, nebo např. podání občanů obce dle § 16 odst. 2 písm. f) a g) apod./. Každý další návrh na zařazení bodu do programu by měla schválit samotná rada obce, neboť jak jest uvedeno výše, a jak lze dovést z výkladu příslušných ustanovení zákona o obcích, rada obce schvaluje při začátku své schůze svůj program a tak je i ona oprávněna rozhodovat o zařazení, či naopak vyřazení, dalších bodů z tohoto programu. Lze jednoznačně doporučit bližší okolnosti zakotvit v jednacím řádu rady obce.

Jakým způsobem mají členové rady obce dostávat podklady pro tyto schůze?

Zákon o obcích neupravuje poskytování podkladů pro jednání rady obce. Je tak nanejvýš vhodné upravit tento postup v jednacím řádu rady obce. Obecně je tedy na obci, potažmo radě obce, v jakých termínech, v jakém množství a jakým způsobem nechá vyhotovovat podklady pro schůzi rady obce, včetně způsobu, jakým je doručuje jednotlivým členům rady obce.

Před schůzí rady se objevila další skutečnost, kterou musí projednat rada obce, resp. jedná se o obsáhlou záležitost, kdy podklady pro schůzi rady obce nebyly vyhotoveny spolu s ostatními. Je možné předložit v takových případech podklad k jednání rady obce tzv. „na stůl“?

Jak již bylo uvedeno, předkládání podkladů pro schůzi rady obce není právními předpisy upraveno. Byť je tak možno připustit i výše popsany postup, obecně je nutno zvážit, zda v takovém případě se mohou členové rady obce s podklady dostatečně seznámit. „Přijetí“ takového podkladu a případně i zařazení takového bodu na pořad schůze je však v kompetenci rady obce a ta tak může sama roz-

hodnout, zda materiál projedná či nikoliv (příčemž návrh na odložení dotčeného bodu může podat kterýkoliv z členů rady obce).

Mohou být podklady pro schůzi rady obce poskytovány výhradně v elektronické podobě?

Ano. Pokud si tak rada obce vyhradí v jednacím řádu, nebo i samostatným usnesením, lze připustit, aby podklady pro její schůzi byly členům rady zasílány výhradně elektronickou formou. Je též potřeba pamatovat na skutečnost, že ne všichni členové rady obce mohou mít možnost tyto materiály s ohledem na technické možnosti otevřít. Je tak nutné např. ponechat možnost těm členům rady obce, kteří o to požádají, zasílání podkladů ve fyzické podobě.

1.3.2. Náležitosti a průběh schůzí rady obce

Jaké náležitosti, formální a organizační, musí splňovat schůze rady, kdo se jí může účastnit?

Schůze rady obce je velmi obecně upravena ustanovením § 101 zákona o obcích. Zákon nestanoví místo ani organizační zajištění schůze rady obce. Jednou ze zásad schůze rady obce je pak její neveřejnost. Schůze rady obce se tak účastní pouze její členové a tajemník obecního úřadu (srov. ustanovení § 110 odst. 5). Rada obce může k jednotlivým bodům přizvat další členy zastupitelstva obce, či další osoby (vedoucí odborů obecního úřadu; občany, kterých se projednávána záležitost týká atd.). Přítomnost např. zapisovatele lze sice dovodit, nicméně je vhodné takto přítomnou osobu schválit na začátku schůze, nebo upravit její přítomnost v jednacím řádu. Stejně tak je vhodné upravit i další formalities schůze rady obce jejím jednacím řádem.

Je možné jednání rady obce tzv. *per rollam*, tedy „na dálku“?

Nikoliv. Jednání rady obce *per rollam* (bez ohledu na jeho způsob) je nepřípustné. Jak vyplývá z dikce zákona: „*Rada obce se schází ke svým schůzím...*“, „*Rada obce je schopna se usnášet, je-li přítomna...*“, „*V zápise se uvede počet přítomných členů...*“, za schůzi rady obce lze považovat pouze osobní přítomnost členů rady. Pouze tak lze docílit projednání konkrétních bodů schváleného pořadu schůze za vzájemné interakce jednotlivých radních, výměna jejich názorů, diskuse nad jednotlivými body apod. Jakékoliv usnesení přijaté radou obce *per rollam* je tak od počátku neplatné, neboť nebylo přijato na schůzi rady obce. Za určitých okolností, s ohledem na moderní komunikační prostředky, **lze, avšak pouze ve výjimečných případech, připustit, že bude zajištěna přítomnost členů rady a tím i jejich osobní výkon mandátu při hlasování v radě prostřednictvím těchto technologií.** Je však nutné použít takový komunikační prostředek, aby byla mezi všemi členy rady **zajištěna vzájemná interakce**, tedy aby se radní, kteří jsou propojeni

se schůzí rady komunikačním prostředkem, mohli aktivně i pasivně zúčastnit diskuzi, vizuálně sledovat a slyšet podněty ostatních radních a mohli na danou věc případně reagovat a vznášet vlastní podněty do diskuzi.

Kdo předsedá schůzi rady obce?

V souladu s ustanovením §103 odst. 5 předsedá schůzi rady starosta, v případě jeho nepřítomnosti pak v souladu s ustanovením § 104 odst. 1 zastupuje starostu místostarosta. V případech, kdy by se schůze rady neúčastnil ani starosta, ani místostarosta, je vhodné předsedajícího takové schůze určit usnesením, pokud takový postup není určen jednacím řádem rady obce (např. nejstarší přítomný člen rady obce, abecedně apod.).

Kde se konají schůze rady obce?

Místo, kde se ke svým schůzím schází rada obce, není právními předpisy určeno. Nejčastěji se tak rada obce schází v zasedacích prostorách obecního úřadu, kanceláři starosty nebo jiných vhodných prostorách v obci (sál hostince, prostory školy apod.). Zákon, na rozdíl od zasedání zastupitelstva obce, neurčuje, že schůze rady obce se musí konat v územním obvodu obce.

Co znamená, že se tajemník obecního úřadu účastní schůzí rady obce s hlasem poradním? Jak si vyložit „hlas poradní“?

Účast tajemníka obecního úřadu na schůzích rady obce a jeho právo tzv. poradního hlasu je dána ustanovením § 110 odst. 5 zákona o obcích. Je tedy jeho povinností, nikoliv pouze právem, se schůzi rady obce účastnit. Hlas poradní je nutno chápat jako právo tajemníka obecního úřadu vyjádřit se ke každému projednávanému bodu (ať již formou sdělení vlastního stanoviska, názoru, ale i vyjádření se, zda daný bod – usnesení doporučuje schválit, či nikoliv). Na druhou stranu není nutností, aby tajemník obecního úřadu vyjadřoval povinně svůj hlas poradní ke každému projednávanému bodu, ke každému navrhovanému usnesení, pokud o to sám neprojeví zájem. Hlas poradní se nezapočítává do počtu členů rady, ani do kvora, ani se nezaznamenává do průběhu a výsledku hlasování.

1.4. Zápis ze schůze rady obce

Zápis ze schůze rady obce je veřejnou listinou dokládající průběh schůze. Jako všechny veřejné listiny se i na zápis vztahuje presumpce správnosti (srov. § 53 odst. 3 správního řádu), což znamená, že skutečnosti v něm uvedené je nutno pokládat za pravdivé, neprokáže-li se opak.

Z výše uvedeného důvodu je třeba při vyhotovování zápisu ze schůze rady obce věnovat pozornost jak formální, tak obsahové stránce, neboť tento je zásadním dokumentem o činnosti rady obce.

1.4.1. Náležitosti zápisu ze schůze rady obce

1.4.1.1. Povinné náležitosti zápisu ze schůze rady obce

Mezi povinné náležitosti zápisu ze schůze rady obce patří v souladu s ustanovením § 101 odst. 3 zákona o obcích následující:

- a) **Počet přítomných členů rady obce** – uvedení údaje o počtu přítomných členů rady obce je nezbytné, neboť na jeho základě lze osvědčit skutečnost, že rada obce je usnášeníschopná dle dikce ustanovení § 101 odst. 2 zákona o obcích, dle kterého rada obce je schopna se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů, přičemž k platnému usnesení nebo rozhodnutí rady obce je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů. S ohledem na uvedené je více než vhodné zaznamenávat změny v počtu přítomných členů rady obce, a to včetně (časového) okamžiku změny (nejlépe pak v textu zápisu u jednotlivých bodů programu), resp. důsledně počet přítomných členů rady obce v průběhu její schůze.
- b) **Schválený pořad schůze rady obce** – zákon o obcích nestanovuje povinnost navrhovat program schůze rady obce předem (na rozdíl od zasedání zastupitelstva obce – srov. § 95 odst. 1 a § 93 odst. 1 zákona o obcích), nicméně počítá s jeho schválením. Je tedy nutné, aby rada obce při začátku své schůze takový pořad schválila. V praxi se vychází ze svolatelského práva starosty obce (viz ustanovení § 103 odst. 5 zákona o obcích), který při svolání schůze rady obce navrhuje i pořad této schůze. Právní úprava však nebrání ani tomu, aby takový pořad byl konstituován až na začátku takové schůze rady obce, příp. aby body pořadu navrhovali jak jednotliví členové rady obce, tak např. tajemník obecního úřadu, apod. S ohledem na fakt, že zákon o obcích tuto skutečnost blíže neupravuje, je nutno vycházet z ustanovení § 101 odst. 4 zákona o obcích a podrobnosti ke stanovování pořadu schůze rady obce stanovit v jednacím řádu. Pořad schůze je však nutno vždy schválit radou obce a takto uvést do zápisu.
- c) **Průběh hlasování** – dle ustanovení § 101 odst. 3 se, mimo jiné, též v zápise ze schůze rady obce uvede průběh hlasování. Takovou povinnost lze chápat jako nutnost uvést ke každému projednávanému jednotlivému bodu schváleného pořadu schůze rady obce, jaký návrh byl předmětem hlasování, jakým způsobem bylo hlasováno (aklamačně - zdvižením ruky, prostřednictvím hlasovacího zařízení se záznamem, tajně – prostřednictvím hlasovacích lístků) a v jakém pořadí bylo hlasováno (např. od posledního podaného návrhu, od protinávrhů apod.). Záznam průběhu hlasování u jednotlivých návrhů usnesení musí být nedílnou součástí zápisu.
- d) **Výsledek hlasování** – výsledek hlasování je nezbytný k posouzení platnosti usnesení rady obce nebo rozhodnutí. Výsledek hlasování, tj. uvedení počtu členů rady obce, kteří hlasovali pro návrh usnesení, kteří hlasovali proti návrhu

usnesení, kteří se zdrželi hlasování, příp. kteří nehlasovali, se v zápisu též musí zaznamenat vždy ke každému projednávanému jednotlivému bodu schváleného pořadu schůze rady obce (je-li k příslušnému bodu programu navrhováno přijetí usnesení).

- e) **Přijatá usnesení** – dle ustanovení § 101 odst. 3 se dále též v zápise ze schůze rady obce uvedou přijatá usnesení. Tato musí být vždy součástí zápisu ze schůze rady obce. Přijaté usnesení je třeba v zápise uvádět v takové podobě, v jaké bylo přijato. Jde-li např. o usnesení textově či obsahově rozsáhlé, je možné takové uvést v příloze zápisu, která se stane jeho nedílnou součástí, a na kterou bude v zápise přímo odkázáno. Taktéž přijaté usnesení se uvádí vždy ke každému projednávanému jednotlivému bodu schváleného programu schůze rady obce. Pokud se v závěru zápisu uvádí souhrn všech usnesení přijatých k jednotlivým bodům schváleného pořadu schůze rady obce, i zde je nezbytné uvádět je v podobě, v jaké byla přijata.
- f) **Podpisy určených osob** – zápis ze schůze rady obce podepisuje starosta spolu s místostarostou nebo jiným členem rady obce. Zápis musí vždy obsahovat minimálně dva podpisy. V případě, kdy má obec více místostarostů, podpis pod zápis by měl připojit ten, který je určen pro zastupování starosty. V případě, že se schůze rady neúčastní starosta obce, resp. není možné připojit jeho podpis, je tento nahrazen podpisem zastupujícího místostarosty a podpis místostarosty pak podpisem jiného člena rady obce. Nastane-li situace, že některá z osob, která má připojit svůj podpis pod zápis ze schůze rady obce, tento podpis odmítne, lze takové odmítnutí považovat za námitku proti zápisu, tuto skutečnost do zápisu poznamenat a následně tuto námitku řešit (viz dále). Lze též pouze doporučit, aby osoby podepisující zápis ke svému podpisu též připojily datum, kdy zápis podepsaly, neboť touto skutečností lze spolu s datem vyhotovení zápisu osvědčit skutečnost, že tento byl pořízen do 7 dnů od konání schůze rady obce.

1.4.1.2. Další doporučené náležitosti zápisu ze schůze rady obce

Jako další náležitosti zápisu ze schůze rady, byť nejsou povinností uloženou právním předpisem, lze doporučit především následující:

- a) **Místo a doba (datum a čas) konání schůze rady obce** – zápis by měl obsahovat dobu a místo konání schůze rady obce, a to především pro přesné určení jejích schůzí v čase a možnost určení vzniku usnesení rady obce. Uvedení místa schůze též svědčí o proběhlé schůzi za osobní přítomnosti členů rady obce (viz výše hlasování členů rady obce tzv. *per rollam*).
- b) **Jména přítomných členů rady obce, jména omluvených a neomluvených členů rady obce** – byť schůze rady obce jsou v souladu s ustanovením § 101 odst. 1 zákona o obcích neveřejné, mají členové zastupitelstva obce právo na nahlížení do zápisů ze schůzí rady obce (§ 101 odst. 3 zákona o obcích)

a kontrolovat tak práci členů rady obce, především pak zda se jednotliví členové rady obce schůzi účastní. Obdobně lze za využití dalších právních institutů (např. zákon o svobodném přístupu k informacím) přístup k celému zápisu z rady obce umožnit i dalším osobám, včetně občanů obce, kterým zákon o obcích v ustanovení § 16 odst. 2 písm. e) přiznává toliko možnost nahlížet do usnesení rady obce. Doporučujeme uvádět výše uvedené údaje i s odkazem na možnost, že ze součtu těchto údajů lze zjistit celkový počet členů rady obce, který je nezbytný při případném zkoumání platnosti usnesení.

- c) **Jméno osoby, která schůzi rady obce řídí** - dle ustanovení § 103 odst. 5 zákona o obcích zasedání rady obce zpravidla řídí starosta obce, dále též dle ustanovení § 104 odst. 1 zákona o obcích starosta zastupuje místostarosta. Nestanoví-li tedy rada obce sama, popřípadě jednací řád rady obce, je předsedajícím automaticky starosta nebo jeho zastupující místostarosta.
- d) **Jména dalších osob, které se schůze účastnily** – rada obce může k jednotlivým projednávaným bodům své schůze přizvat další členy zastupitelstva obce nebo i jiné osoby (§ 101 odst. 1 zákona o obcích). Zároveň v souladu s ustanovením § 110 odst. 5 zákona o obcích se schůzi rady zúčastňuje tajemník obecního úřadu s hlasem poradním (viz dále). Je tak nanejvýš vhodné uvést účast dalších osob na schůzi rady obce, případně též, kterého z projednávaných bodů schváleného pořadu schůze se účastnily.
- e) **Jméno zapisovatele zápisu** – právní úprava neřeší otázku zapisovatele zápisu. V praxi se zpravidla jedná o zaměstnance obce zařazeného do obecního úřadu, kterému vyhotovování zápisu vyplývá z organizačního řádu obecního úřadu, z jeho pracovní náplně nebo který je k vyhotovení zápisu pověřen. Nelze ani vyloučit variantu, kdy zapisovatelem zápisu může být tajemník obecního úřadu, příp. přímo někdo z členů rady obce. Stejně tak je možné, aby zapisovatel byl určen pouze předsedajícím schůze, či přímo radou obce. S ohledem na uvedené je vhodné danou záležitost ošetřit přímo v jednacím řádu rady obce.
- f) **Datum vyhotovení zápisu** – zápis ze schůze rady musí být vyhotoven do 7 dnů od jejího konání (§ 101 odst. 3 zákona o obcích). S ohledem na možnost jednoznačného určení okamžiku vyhotovení zápisu ze schůze rady obce je vhodné opatřit tento zápis datem jeho vyhotovení.
- g) **Další skutečnosti, které by se dle rozhodnutí rady obce měly uvést v zápisu, příp. jejichž uvedení lze doporučit** - jde především o případné rozhodování rady obce o námitkách člena rady obce proti zápisu z předchozí schůze rady obce, příp. další skutečnosti, o kterých rozhodne přímo rada obce.

1.4.2. Námitky proti zápisu ze schůze rady obce

Kdo je oprávněn podat námitky proti zápisu ze schůze rady obce?

Námitky proti zápisu ze schůze rady obce je oprávněn podat toliko člen rady obce.

Jakým způsobem lze podat námitky proti zápisu ze schůze rady obce?

Formální stránka uplatnění námitek proti zápisu ze schůze rady obce by měla spočívat především z logiky průběhu následující schůze rady obce v ústní formě přednesení námitek. Mělo by se tedy jednat o jeden ze zahajovacích úkonů následné schůze rady obce.

Písemná forma podání námitek je též možná, např. v případech závažnějšího či obsáhlejšího charakteru. Konkrétní formu podání námitek je vhodné stanovit jednacím řádem rady obce.

Jak vypořádat námitky proti zápisu?

Ustanovení § 101 odst. 3 věty čtvrté zákona o obcích stanoví, že o námitkách člena rady obce proti zápisu rozhodne nejbližší schůze rady obce (tedy nejbližší následující po podání námitek, přičemž o námitkách podaných během schůze rady obce by měla rada obce rozhodnout přímo na této své schůzi).

Námitky mohou směřovat proti obsahu zápisu i proti správnosti všeho, co je v zápisu uvedeno. Námitky proti zápisu může podat pouze člen rady obce, nikoliv jiná osoba přítomná na schůzi rady obce, ať již jde o osoby přizvané, či tajemníka obecního úřadu – námitky takové osoby je nutno považovat za návrh, připomínku či podnět, který v závislosti na jeho obsahu bude nutno vyřídit v souladu § 16 odst. 2 písm. f) nebo g) zákona o obcích, pochopitelně s přihlédnutím k tomu, zda daná osoba je nadána těmito právy, nicméně je vhodné, v zájmu dobré správy, se vypořádat se všemi připomínkami, byť jejich vyřízení zákon nestanoví.

Starosta nebo místostarosta, či jiný člen rady obce, odmítnou podepsat zápis ze schůze rady obce, jak máme postupovat? Jak se stanoví kdo je „jiný radní“?

Každá osoba, která má ze zákona připojit svůj podpis pod zápis ze schůze rady, jej může odmítnout podepsat. Odmítnout podpis pak může z jakéhokoliv důvodu (právní úprava neukládá zdůvodnění), přesto je však vhodné, aby tato osoba tento důvod přímo do zápisu uvedla. Vzhledem k tomu, že všechny osoby, které mohou připojit svůj podpis pod zápis ze schůze rady obce, jsou zároveň členy rady obce, je třeba považovat takové odmítnutí za námitku proti zápisu a jako s takovou s ní naložit, tedy projednat ji na nejbližší schůzi rady obce, a svým usnesením námitku potvrdit, nebo naopak svým usnesením dotčený podpis nahradit.

Zákon o obcích neupravuje postup jakým určit, kdo je v případě absence starosty či místostarosty „jiným radním“. Je tak vhodné tuto úpravu zanést do jednacího řádu rady obce (např. postup v abecedním pořadí, určením konkrétního radního usnesením na začátku schůze apod.).

1.4.3. Přístupnost zápisu ze schůze rady obce

Odkdy a kde je po podpisu určených osob uložen zápis ze schůze rady obce?

Zápis musí být dle ustanovení § 101 odst. 3 zákona o obcích pořízen do 7 dnů od konání schůze rady obce. Zápis tak musí být počínaje osmým dnem (případně-li lhůta na sobotu, neděli nebo svátek, pak nejbližší pracovní den – blíže viz § 40 správního řádu) od proběhlé schůze uložen u obecního úřadu.

Komu je zápis ze schůze rady obce přístupný?

Dle ustanovení § 101 odst. 3 věty páté zákona o obcích musí být umožněno nahlednutí do zápisu členům zastupitelstva obce.

Je povinností obce zveřejňovat zápisy a usnesení ze schůze rady obce na internetových stránkách obce (popř. na úřední desce obecního úřadu)?

Zveřejňování dokumentů o činnosti rady obce není ze zákona o obcích povinné, a s ohledem na „neveřejnost“ schůzí rady obce je zákon nijak nepředpokládá. Zveřejnění takového zápisu však není zákonem zakázáno a též s ohledem na ustanovení § 97 zákona o obcích, dle kterého *obec informuje občany o činnosti orgánů obce na zasedání zastupitelstva obce a dále jiným způsobem v místě obvyklým*, jej nelze považovat za nežádoucí. Pokud se jedná o dobu zveřejnění, obec sama rozhodne, na jakou dobu dokument případně zveřejní. Podrobnosti lze stanovit např. v jednacím řádu rady obce.

Je třeba upozornit, že pokud obec zveřejní zápis ze schůze rady obce (nebo i jen přijatá usnesení ze schůze rady obce) na úřední desce obecního úřadu, je její povinností zachovat ochranu osobních údajů. Totéž se týká zveřejnění na internetových stránkách obce.

Může občan nahlížet do zápisu ze schůze rady obce?

Občan obce (též i fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let a vlastní na území obce nemovitost, či fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, je cizím státním občanem a je v obci hlášena k trvalému pobytu, stanoví-li tak mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena) v souladu s ustanovením § 16 odst. 2 písm. e) zákona o obcích má právo nahlížet do usnesení rady obce. Zákon tak nestanoví povinnost zpřístupnit občanovi obce zápis ze schůze rady obce, ale toliko pouze výpis usnesení, které byly na dané schůzi obce přijaty (je nutno

podotknout, že občan obce, ale i ostatní právnické či fyzické obce mají právo dožadovat se předložení zápisu ze schůze rady obce na základě příslušných ustanovení zákona o svobodném přístupu k informacím). Není však porušením zákona, je-li občanovi namísto výpisu usnesení předložen celý zápis ze schůze rady obce.

Jak přistupovat k otázce anonymizace dat při zpřístupňování zápisů a usnesení?

Při zpřístupnění zápisu nebo usnesení ze schůze rady obce „veřejným“ způsobem, tedy na internetu, na úřední desce obecního úřadu, v obecním periodiku apod., je nutno začernit (anonymizovat) osobní údaje, jako je u fyzických osob např. rodné číslo a bydliště, jméno a příjmení. U jména a příjmení bude záležet na velikosti obce a četnosti těchto jmen v dané obci – tj. možnosti identifikovat konkrétní osobu. Doporučujeme však výslovně uvést k takovému dokumentu zmínku, že jde o zkrácený, resp. anonymizovaný zápis či usnesení. Je však nutno podotknout, že jsou-li zápis či usnesení ze schůze rady obce zpřístupněny občanovi obce (ať již na základě využití práva občana obce dle ustanovení § 16 zákona o obcích, či zákona o svobodném přístupu k informacím), je třeba občanovi obce poskytnout neanonymizovanou verzi takového dokumentu. V případě poskytnutí takového dokumentu jiné osobě než občanovi obce, bez ohledu na způsob, je nutno poskytnout verzi anonymizovanou (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu 6 As 40/2004 ze dne 25. srpna 2005).

Občan požádá o nahlédnutí do usnesení ze schůze rady obce a vzápětí si jej ofotí. Je to možné?

Pokud by občan obce zažádal o nahlédnutí do výpisu usnesení (ale potažmo i do zápisu ze schůze rady obce a tento mu byl poskytnut) a vzápětí si jej sám ofotil, není důvodu mu v tom bránit či předem zakazovat, tudíž je to možné a v souladu se zákonem. Jak již bylo uvedeno výše, i případná ochrana osobních údajů pak přechází na tohoto občana, který o nahlédnutí požádal.

V souladu s principem dobré správy je za zákonný pojem „výpis“ nutno považovat i možnost pořízení kopie vlastním záznamovým zařízením (fotoaparát, videokamera, mobilní telefon apod., ale např. i pořízení fotokopie, pokud obecní úřad např. tuto službu nabízí). Týká se to jak členů zastupitelstva obce, tak i ostatních občanů obce a dalších subjektů, uvedených v § 16 a § 17 zákona o obcích.

Zápis ze schůze rady obce nebyl vypracován v zákonné lhůtě 7 dní z důvodu nemoci. Jaký je v takovém případě postih ze zákona?

Zákon žádnou výjimku (ať již z důvodu nemoci, dovolené apod. člena rady obce, který má podepsat dotčený zápis ze schůze rady obce, či např. pracovníka obecního úřadu, který zápis vyhotovuje) nezná. Je vhodné, aby např. starosta a místostarosta obce nečerpali dovolenou ve stejném termínu, případně na možnost nemoci

pamatovat v jednacím řádu rady obce. Stejně tak je vhodné zajistit zastupitelnost zaměstnanců obecního úřadu zpracovávajících případně zápis, a to tak, aby byli všichni schopni zápis do 7 dnů od skončení schůze vypracovat a podepsat.

Nebude-li zápis v zákonné lhůtě pořízen, jedná se jednoznačně o porušení § 101 odst. 3 zákona o obcích, což bude v případě kontroly výkonu samostatné působnosti jedním ze zjištěných porušení zákona uvedených v protokolu o kontrole. Toto zjištěné porušení zákona je pak nutné na nejbližším zasedání zastupitelstva obce projednat a přijmout k němu opatření k odstranění nezákonného postupu a zamezení jeho opakování.

Postih ve smyslu represivního zásahu nenastane, neboť nepořízení zápisu v zákonné lhůtě nezpůsobuje nezákonnost na schůzi rady obce přijatých usnesení, neboť usnesení jsou platná okamžikem jejich přijetí (ukončením hlasování), přičemž následné formální zaznamenání v zápisu nemá na jejich platnost vliv. Proto nebude zahájen dozor nad obsahem usnesení, rozhodnutí a jiných opatření rady obce v samostatné působnosti.

Neexistence formálního zaznamenání přijatých rozhodnutí jde však k tíži obce, která nebude schopna prokázat jejich obsah ani splnění procedury pro jejich přijetí.

Další otázky a odpovědi k zápisům ze schůzí rady obce

V jakém rozsahu je možno do zápisu ze schůze rady obce uvádět osobní údaje fyzických osob v případě projednávání a schvalování např. pronájmů apod., aby nedošlo k porušení zákona o ochraně osobních údajů, když je zákonem stanoveno, že usnesení ze schůze rady obce musí být veřejnosti přístupny k nahlédnutí a mohou z něho být pořizovány výpisy?

V zápise je nutno uvádět osobní údaje v takové míře, v jaké je to nezbytné proto, aby rozhodnutí o konkrétní záležitosti bylo možno považovat za dostatečně určité. Např. v případě uzavíraných smluv u fyzických osob je potřebné označit druhou smluvní stranu identifikovatelným způsobem, zpravidla jménem, příjmením, datem narození, bydlištěm.

Jak číslovat schůze rady a potažmo zápisy z těchto schůzí? Jak postupovat v případě mimořádné schůze rady obce?

Rada obce se v souladu se zákonem schází dle potřeby. Není tedy zákonem upraveno jak často, v jakém intervalu se má rada obce scházet. Je pravděpodobné, že v obcích s větším počtem obyvatel se bude rada obce scházet častěji než v obcích s menším počtem obyvatel. V praxi např. rada obce stanovuje plán svých zasedání na nadcházející období, kdy případně svolavatel (tedy starosta obce) může svolat i další jednání rady obce. Je vhodné tento postup upravit v jednacím řádu rady obce.

Tzv. mimořádná jednání rady obce zákon, stejně jako v případě mimořádných jednání zastupitelstva obce, nezná. Stejně tak není povinností obce číslovat jednotlivé schůze, resp. zápisy z nich. Zvolený postup, zda bude jednotlivé schůze rady obce a tudíž i zápisy z nich značit pouze datem, pořadovým číslem, tak jak následovaly po sobě, bez ohledu na další, či jinak, je tak čistě na vůli obce (rady obce) a lze tak pouze doporučit, aby se jednalo o způsob co nejlépe přehledný. Stejně tak nelze než doporučit tento postup upravit jednacím řádem rady obce.

Co je považováno za zápis ze schůze rady obce? Při zasedání se vyhotoví prvotní ruční zápis zapisovatelem. Ten se poté přepisuje na počítači do složky zápisů schůzí rady obce a následuje usnesení z této schůze. Členovi zastupitelstva je ale pouze předložen zápis a usnesení zaznamenaný v počítači. Prvotní zápis nikoliv. Osobám podepisujícím zápis totiž není předložen prvotní originál zápisu, ale až takto přepsané zápisky zapisovatele. Co máme tedy předložit členovi zastupitelstva obce, který se dostaví nahlédnout do zápisu? A co v případech, kdy se dostaví občan s požadavkem na nahlédnutí do usnesení rady obce?

Za pořízený zápis je nutno považovat takový, který je podepsán starostou a místostarostou, nebo jiným členem rady obce. Je již na samotné obci, zda bude pořizovat zápisy ručně psané či budou zápisky zapisovatele následně přepsány do počítače a pouze tato forma bude podepisována určenými osobami, které následně osvědčí svým podpisem správnost zápisu. V druhém případě jsou pak ručně psané zápisky zapisovatele zcela bez právního významu. Další otázkou je, jak postupovat v situaci, kdy se na obecní úřad dostaví člen zastupitelstva obce za účelem nahlédnout do zápisu ze zasedání zastupitelstva obce, jenž není ještě podepsán všemi příslušnými osobami. Zákon o obcích tuto otázku neřeší. Je proto třeba vycházet z účelu právní úpravy, kdy je nutné dát přednost možnosti nahlédnutí do zápisu, resp. jeho návrhu před zákonem stanovenou povinností mít vyhotoven zápis (s podpisy všech příslušných osob) do 7 dnů po skončení schůze. Nejen povinnost obce informovat o činnosti orgánů obce (§ 97 zákona o obcích) ve světle odpovědnosti rady obce zastupitelstvu obce (§ 99 odst. 1 zákona o obcích) a práva členů zastupitelstva obce nahlížet do zápisů z jejích schůzí (§ 101 odst. 3 zákona o obcích) má rozhodně větší význam než formalistická povinnost vyhotovit zápis v dané lhůtě. Obdobně je pak nutno postupovat v případech, kdy o nahlédnutí do usnesení rady obce žádá občan obce využívaje přitom svého práva dle ustanovení § 16 zákona o obcích.

Musí být v zápisu zaznamenána např. diskuse? Je nutné vše zaznamenat do slovně?

Formu zápisu a pravidla jeho zaznamenání do určité míry ovlivňuje právě rada obce. Problematiku má možnost upravit v jednacím řádu rady obce. Zde je prostor pro úpravu, do jakých podrobností bude zápis veden. Je toliko na radě obce,

zda rozhodne o tom, že průběh zasedání rady obce, včetně diskuse, bude zaznamenán doslovně nebo zda bude v záznamu uveden v krátkosti výstižně obsah a průběh chůze. To se však netýká usnesení, která musí být přesná, jasná a jednoznačná, včetně hlasování o nich.

1.5. Usnesení rady obce

1.5.1. Podmínky pro přijetí usnesení rady obce

Co je usnesení rady obce? Jak a kdy vzniká usnesení rady obce?

Usnesení rady obce je rozhodovací akt rady obce, který vzniká během schůze rady obce, a to v případě, že pro něj bude hlasovat zákonem požadovaný počet členů rady obce. Dle ustanovení § 101 odst. 2 zákona o obcích je rada obce *schopna se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů; k platnému usnesení nebo rozhodnutí je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů*. Jak jest patrné, pro možnost samotného hlasování o usnesení je nutná přítomnost minimálně nadpoloviční většiny všech členů rady obce, a to ve všech případech (např. při 5členné radě obce je nutná přítomnost 3 radních, při 11 členech je pak nutná přítomnost minimálně 6 radních apod.). Obdobné pravidlo pak ze stejného ustanovení zákona o obcích platí i pro stanovení potřebného kvora, tedy minimálního počtu hlasů potřebných pro přijetí usnesení. V tomto případě jde taktéž o nadpoloviční většinu všech (tedy nikoliv pouze přítomných) členů rady obce (např. při 9 členné radě obce a přítomných 5 radních je minimální kворum pro přijetí usnesení 5 hlasů, při 11 členné radě obce a přítomných 7 radních je minimální kворum 6 hlasů apod.). Usnesení vzniká, vysloví-li se pro něj (hlasuje-li pro něj) minimálně výše uvedený počet členů rady obce. Zároveň jeho účinnost nastává okamžikem ukončení hlasování (není tak třeba čekat na jeho „nabytí účinnosti“ až jeho uvedením v zápise ze schůze rady obce – nicméně tento zápis musí v souladu s požadavky zákona o obcích všechna usnesení rady obce obsahovat).

Zákon o obcích uvádí termín „usnesení“, v některých případech pak v případě rady hovoří např. o „rozhodnutí“, „jmenování“ či „odvolání“ apod. Jaký je v těchto pojmech rozdíl a jaká pravidla platí pro jejich přijímání?

Ve výše uvedených případech jde pouze o formální rozlišení účelu, ke kterému má dané vyjádření vůle rady obce směřovat. Rada obce **rozhoduje vždy usnesením**. Formulace usnesení pak musí korespondovat s ustanovením zákona o obcích (blíže viz kapitola „Formulace usnesení rady obce“).

Jaké jsou další zásady pro přijímání usnesení a hlasování? Musí rada obce hlasovat jmenovitě?

Mimo požadavků na nadpoloviční většinu přítomných radních na schůzi rady obce a nadpoloviční většinu všech členů rady obce při určení kvora pro přijetí usnesení zákon o obcích žádné bližší požadavky na přijímání usnesení, co se procesní stránky týče, nestanoví. Způsob hlasování, ať již „veřejné“ (byť o veřejnosti hlasování lze hovořit pouze nepřímo, neboť schůze rady obce jsou neveřejné) nebo tajné, je tak na vůli rady obce a je vhodné ho upravit v jednacím řádu. Stejně tak není povinností uvádět hlasování jednotlivých radních jmenovitě do zápisu, byť nelze proti tomuto postupu nic namítat a uvádění takových údajů není v rozporu s právní úpravou.

V jakém pořadí se má hlasovat, jsou-li k návrhu usnesení podány protinávryhy nebo je předloženo několik variant daného usnesení?

V jakém pořadí rada obce hlasuje o navržených usneseních, resp. jejich variantách, či protinávrych, není právními předpisy upraveno. Lze doporučit tuto otázku upravit v jednacím řádu. Zvyklostí je hlasování předně o protinávrych v pořadí, v jakém byly předloženy, popř. o variantních návrzích v pořadí jak jsou navrženy, nejde však o povinnost. Je-li přijat protinávrh, či jedna z variant návrhu usnesení, není třeba již o původním návrhu (či dalších variantách) hlasovat.

Jakým způsobem zaznamenat výsledek hlasování? Používáme hlasovací zařízení, je možné použít výtisk z takového zařízení jako zaznamenání hlasování v zápise?

Jak je již uvedeno v části „Povinné náležitosti zápisu ze schůze rady obce“, mezi tyto patří průběh a výsledek hlasování, přičemž způsob jejich zaznamenání je na vůli obce. Musí však být patrné jak hlasování probíhalo a s jakým výsledkem skončilo. Pro splnění zákonné povinnosti tak je možné uvést jak početní průběh a výsledek hlasování (např. Pro: 5, Proti: 0, Zdržel se: 0), jmenovitý průběh a výsledek, ale např. je možné v případě využití hlasovací techniky použít písemný záznam z tohoto zařízení. V takovém případě však musí být tento nedílnou součástí zápisu ze schůze rady obce a musí z něj být nad veškerou pochybnost patrné, jakého usnesení se jaký záznam týká. Je vhodné jako stvrzení výsledku poznamenat např. *Usnesení bylo – nebylo přijato.*

Stává se, že někteří radní nehlasují proti usnesení, ale pouze se hlasování zdrží. Je v takovém případě postup, resp. výsledek hlasování, jiný?

Nikoliv. Zdržení se hlasování má naprosto stejné následky jako hlasování proti přijetí návrhu usnesení. Význam takového postupu člena rady obce lze chápat pouze ve vyjádření jeho politického či osobního postoje v dané věci.

Návrh usnesení nebyl schválen, je v takovém případě přijato usnesení opačného významu?

Pokud pro přijetí usnesení nehlasuje nadpoloviční většina všech členů rady obce, **pak nedochází k přijetí usnesení, a to ani usnesení opačného významu**, tzn., že nevzniká žádné usnesení, a to ani za předpokladu, že by např. proti přijetí usnesení hlasoval nadpoloviční počet všech členů rady obce. **Nelze ani upravit znění navrženého usnesení dle výsledku hlasování** (např. návrh usnesení „Rada obce jmenuje...“ v případě neschválení nelze zaměnit za „Rada obce nemenuje...“ apod.). Je nutné vždy uvádět usnesení tak jak bylo navrženo, s uvedením průběhu a výsledku hlasování a případným konstatováním, že usnesení nebylo přijato. **Má-li být smyslem usnesení vyjádření nesouhlasu rady obce s danou záležitostí, je nutno, aby byl jako negativní formulován již přímo návrh usnesení** („Rada obce nesouhlasí... Rada obce zamítá... Rada obce neuděluje...“ apod.).

Rada obce projednávanou věc „vzala na vědomí“. Jde v takovém případě o usnesení?

V případě „vzetí“ informace na vědomí je pouze konstatováno seznámení rady obce např. se zápisem z jednání komise rady města, podanou informací např. od starosty apod. V takovém případě se o usnesení nejedná a jde jen o konstatování, že rada obce byla s danou věcí seznámena. V případě, kdy by o „vzetí na vědomí“ bylo hlasováno, jde pouze o formální stvrzení této skutečnosti. Ani v jednom případě se pak nejedná o „rozhodnutí“. Taková formulace by musel z usnesení být jednoznačně patrná a jako o jakémkoliv jiném usnesení o něm musí být hlasováno.

Je možné, aby rada obce změnila nebo zrušila své předchozí usnesení?

Rada obce své dřívější usnesení může pozměnit či zrušit. Tzv. revokaci usnesení rady obce lze provést opět jen usnesením rady obce. To musí jednoznačně obsahovat identifikaci usnesení, kterého se dotýká (které mění či ruší) a pokud jde pouze o změnu, pak i konkrétně uvedení této změny.

Je nutné číslování přijatých usnesení?

Aby bylo možno usnesení rady obce jasně identifikovat (např. pro možnost jejich revokace, kontrolu jejich plnění apod.), lze jejich číslování jednoznačně doporučit. Vhodné je zvolit např. pořadové číslo usnesení/pořadové číslo schůze rady. Přesný způsob číslování usnesení je pak vhodné uvést v jednacím řádu rady obce.

Musí být usnesení přijata ke každému projednávanému bodu, nebo mohou být přijímána až na konci schůze rady?

Dle ustanovení § 101 odst. 3 zákona o obcích jsou přijatá usnesení obsahem zápisu ze schůze rady obce, to znamená, že usnesení musí být vloženo přímo do textu tohoto zápisu. Zákon však již nestanoví, v jakém okamžiku schůze mají být usnesení přijímána, je tak možné je přijímat až v závěru schůze. Tento způsob však nelze doporučit a je vhodné hlasovat (a tedy i zaznamenávat do zápisu) jednotlivá usnesení v průběhu schůze, neboť v tento okamžik mají přítomní členové rady obce největší povědomost o pravě projednávané záležitosti. Možností je jak uvádět jednotlivá usnesení u bodů programu ke kterému náleží, tak zároveň uvést jejich souhrn např. pro přehlednost na konci zápisu.

Jak upravit pořizování tzv. výpisů usnesení?

Písemná podoba takovýchto výpisů není žádným právním předpisem upravena. Lze doporučit, aby výpis takových usnesení obsahoval označení schůze rady obce, datum jejího konání a uvedení všech jejích usnesení (včetně číslování, jsou-li tato číslována) rady obce. Podrobný vzhled takovýchto výpisů lze upravit jednacím řádem rady obce.

Obdobným způsobem se bude postupovat i v případě vyhotovování výpisu usnesení, kterým se má ověřovat skutečnost, která byla radou obce jejím usnesením schválena (ať již jmenování do funkce, či osvědčování jiné skutečnosti, pro konkrétní osoby či jiné orgány veřejné moc).

V obou případech se lze v praxi setkat se stavem, kdy tyto výpisy jsou opatřovány podpisy starosty či místostarosty a úředním razítkem obce. Tento postup nemá v žádném právním předpise oporu, nicméně v jeho praktikování nelze spatřovat žádné pochybení, neboť je evidentně veden snahou „formalizovat“ takový dokument.

Je však nutno podotknout, že přijatá usnesení jsou ze zákona součástí zápisu ze schůze rady obce. Pouze text usnesení obsažený v zápisu ze schůze rady obce je právně relevantní. Správnost usnesení pořízeného ve formě samostatného výpisu z takového zápisu lze prokázat výhradně jeho shodou se zněním usnesení obsaženého v zápisu ze schůze rady obce.

V závěru schůze rady obce se rekapituluje znovu přijatá usnesení a o tomto souhrnném seznamu usnesení je znovu hlasováno. Je takový postup v pořádku?

Takový postup lze považovat za zásadně nesprávný. Dochází tak k dvojímu hlasování o stejných věcech, které by mohlo vyústit až ve zpochybnění takto přijatých usnesení. V takovém případě se nelze vypořádat se situacemi, kdy v průběhu

schůze rady obce se může měnit počet přítomných členů rady obce a v závěru by tak hlasoval jiný počet členů rady obce než o jednotlivých usneseních. Zároveň by takové hlasování bylo zmatečné, neboť každý jednotlivý člen zastupitelstva obce by tak jedním hlasováním měl „odsouhlasit“ několik souhlasů, několik nesouhlasů, několik zdržení se hlasování, a přitom každý jinak. Je nutné podotknout, že usnesení jsou přijata okamžikem ukončení hlasování o konkrétním návrhu.

Praxi dvojího schvalování přijímaných usnesení rady obce je nutno považovat za nepřijatelnou.

Lze v usnesení uvést formulaci např. „Rada obce schvaluje nájemní smlouvu ... v předloženém znění“, aniž by toto konkrétní znění smlouvy bylo přílohou usnesení?

Pokud rada obce schvaluje konkrétní smlouvu (resp. je úmyslem rady obce schválit celé předložené konkrétní znění této smlouvy), je třeba, aby smlouva byla přílohou usnesení, případně přílohou zápisu (a tato skutečnost by měla být v zápisu uvedena). Je však třeba dodat, že například v případě pronájmu pro splnění účelu zákona postačí, aby rada obce schválila svým usnesením podstatné náležitosti takové smlouvy (nebo jiného právního jednání) a jeho dodatečným sepsáním pověřila např. starostu.

1.5.2. Formulace usnesení

Jakým způsobem je vhodné formulovat usnesení?

Slovní formulace pro přijatá usnesení rady obce nejsou žádným právním předpisem stanoveny. Je tedy vhodné toto stanovit v jednacím řádu rady obce. Pro vznik usnesení, resp. jeho formulaci, je podstatný cíl, ke kterému dané usnesení směřuje. Správná formulace takového usnesení je tedy velmi důležitá (špatně zvolená formulace, či formulace nejasná by mohla vést až ke stavu, kdy nebude z usnesení patrna vůle rady obce a takové usnesení bude neurčité). Při formulování usnesení doporučujeme vycházet především z ustanovení § 102 zákona o obcích, upravujícího pravomoci rady obce, např.:

Rada obce **schvaluje** organizační řád obecního úřadu...

Rada obce **zřizuje (zrušuje)** stavební komisi a **volí (odvolává)** předsedu (členy) této komise...

Rada obce **rozhoduje** ve věci obce jako jediného vlastníka obchodní společnosti...

Rada obce **doporučuje** zastupitelstvu obce schválit prodej pozemku obce...

Rada obce **vydává** Nařízení obce č. ...

Rada obce **svěřuje** zcela pravomoc ukládat pokuty ve věcech samostatné působnosti správnímu odboru obecního úřadu...

Rada obce **jmenuje (odvolává)** vedoucího odboru...

Rada obce **stanovuje** celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a v organizačních složkách obce...

1.6. Jednací řád rady obce

1.6.1. Podmínky pro přijetí jednacího řádu a jeho náležitosti

Je jednací řád rady obce obecně závazným právním předpisem?

Nikoliv, jednací řád rady obce není právním předpisem. Jako takový se dá považovat za „vnitřní předpis“ obce.

Jakou formou se jednací řád zastupitelstva obce vydává?

Jednací řád se vydává formou usnesení rady obce jako příloha usnesení, kterým byl jednací řád radou obce schválen (vydán).

Existuje povinnost vydat jednací řád?

Byť ustanovení zákona o obcích v § 101 odst. 4 hovoří kogentně: *Rada obce vydá jednací řád, v němž stanoví podrobnosti o jednání rady obce*, je třeba posuzovat povahu jednacího řádu jako dokumentu ze samostatné působnosti obce, jehož vydání je na rozhodnutí příslušného orgánu obce, v tomto případě tedy rady obce. Stejně jako v případě jednacího řádu zastupitelstva obce lze výkladem zákona o obcích dospět k závěru, že na povinnosti vydat jednací řád rady obce není nutno trvat, v což svědčí následující skutečnosti. Především zákon o obcích neupravuje **obsah jednacího řádu**, a není tedy možné posoudit, do jaké míry by taková povinnost byla splněna. Dále pak schůze rady **obce může proběhnout i bez jednacího řádu**. Zákon výslovnou podmínku pro existenci jednacího řádu pro konání schůze rady obce nestanovuje. **Neexistence či porušení jednacího řádu nemá za následek nezákonnost či neplatnost radou obce přijatých usnesení** a nemá tak vliv ani na zákonnost průběhu schůze rady obce.

S ohledem na praxi a zároveň též velmi obecnou úpravu schůzí rady v zákoně o obcích lze však vydání jednacího řádu rady obce jednoznačně doporučit.

Jaké jsou důsledky porušení jednacího řádu?

Jak již bylo řečeno, jednací řád rady obce není právním předpisem, ale pouze „vnitřním předpisem“ obce. Porušení jednacího řádu rady obce tedy nemůže být

automaticky chápáno jako porušení zákona či jiného právního předpisu. Je tedy nutno rozlišovat situaci, kdy porušením jednacího řádu dochází zároveň k porušení zákona (v situacích, kdy jednací řád pouze přejímá ustanovení zákona) - v takovém případě se jedná o porušení zákona – a situace kde jednací řád upravuje určité otázky *praeter legem* („vedle zákona“ – tedy otázky, které nejsou zákonem vůbec upraveny, a které zákon nezakazuje) – **nejedná se o porušení zákona.**

Může se rada obce při své schůzi odchýlit od ustanovení jednacího řádu?

S ohledem na fakt, že jednací řád rady obce je vydáván usnesením rady obce, která může své usnesení kdykoliv změnit, případně se může od své vyjádřené vůle v konkrétních případech odchýlit, lze konstatovat, že rada obce může postupovat i odchýlně od ustanovení jednacího řádu. Jako odchylku od jednacího řádu pak lze akceptovat nejen výslovné usnesení rady obce, kterým se určitá otázka řeší jinak, než jak jednací řád stanoví, ale i faktické jednání proti jednacímu řádu, radou obce akceptované.

Existuje nějaká interní kontrola dodržování jednacího řádu?

Interní kontrola dodržování jednacího řádu je možná. Vzhledem k tomu, že jednací řád rady obce je vydáván usnesením rady obce /a též s ohledem na ustanovení § 119 odst. 3) písm. a) zákona o obcích/, lze plnění tohoto usnesení (tedy jednací řád) podrobit kontrole kontrolního výboru zastupitelstva obce, a to již na základě zmocnění ze zákona.

Jaké technické otázky týkající se průběhu schůze rady obce je vhodné upravit v jednacím řádu?

Jako vhodné pro úpravu jednacím řádem rady obce se jeví zejména:

- 1) *Svolávání schůze* – obsah pozvánky, forma zaslání apod.
- 2) *Plán schůzí* – přesný harmonogram, pravidelné intervaly apod.
- 3) *Průběh schůze* - způsob projednávání jednotlivých bodů, např. přednes návrhu, usnesení k věci
- 4) *Přerušování schůze* – důvody (uplynutím času, z rozhodnutí rady obce, z rozhodnutí předsedajícího) a způsob pokračování
- 5) *Zrušení svolané schůze* – důvody (nikoliv taxativně – pravomoc zrušit svolanou schůzi obce vyplývá ze svolavatelské pravomoci, viz ustanovení § 103 odst. 5 zákona o obcích, starostovi obce)
- 6) *Přestávky* – technické, organizační, jiné
- 7) *Ukončení schůze* - automaticky, z rozhodnutí rady obce nebo rozhodnutím předsedajícího

- 8) *Přítomnost dalších osob na schůzi rady* – automatická, vždy s předchozím rozhodnutím rady obce
- 9) *Pořizování zápisů* - jejich podoba, způsob projednání námitek, zaznamenávání protinávrhů apod.
- 10) *Zveřejňování dokumentů o činnosti rady obce*
- 11) *Interakce rady obce s ostatními orgány* – komisemi, obecním úřadem
- 12) *Pravidla činnosti komisí*
- 13) *Způsob hlasování* – jmenovité, početní, prostřednictvím hlasovacího zařízení
- 14) *Způsob omluvy ze schůze*
- 15) *Forma předkládaných materiálů k projednání.*

Lze v jednacím řádu ukládat povinnosti orgánům obce?

Lze. Jedná se především o povinnosti ukládané obecnímu úřadu či komisím rady obce.

Jak dlouho je platný schválený jednacím řád rady obce? Končí platnost jednacím řádu zároveň s odvoláním rady obce jako celku nebo koncem funkčního období zastupitelstva obce?

S ohledem na fakt, že jednacím řád rady obce je schvalován (vydáván) usnesením rady obce, může být toto usnesení zrušeno opětovně pouze usnesením rady obce. Pokud se tak nestane, jednacím řád je v platnosti i nadále ve znění v jakém byl usnesením rady obce přijat. Platnost jednacím řádu rady obce není spjata ani s ukončením činnosti zastupitelstva obce koncem volebního období.

1.7. Pravomoci rady obce

1.7.1. Pravomoci rady obce v samostatné působnosti

1.7.1.1. Vyhrazené

Mezi tzv. vyhrazené pravomoci rady obce, tedy takové, které jsou svěřeny výslovně radě obce, a tudíž není možné je svěřit jinému orgánu (v praxi tedy není možné, pokud je v obci volena rada obce, aby si tyto pravomoci na sebe vztáhlo zastupitelstvo obce; není ani přípustné takovou pravomoc přenést např. na obecní úřad, není-li tak výslovně povoleno zákonem), patří dle ustanovení § 102 odst. 2 zákona o obcích:

- **zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce** – jeden z nejčastějších úkolů rady obce. Zabezpečení hospodaření lze chápat jako

možnost stanovení pravidel např. pro nákupy běžného rozsahu, běžné výdaje obce a obecního úřadu. Výjimku z této pravomoci tvoří majetkoprávní úkony, které jsou svěřeny zastupitelstvu obce (srov. § 85 zákona o obcích),

- **plnit vůči právníckým osobám a organizačním složkám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce, s výjimkou obecní policie, úkoly zakladatele nebo zřizovatele podle zvláštních předpisů, nejsou-li vyhrazeny zastupitelstvu obce** – upravuje postavení rady obce vůči obcím (zastupitelstvem obce) zřízeným či založeným právníckým osobám a organizačním složkám, nejsou-li vyhrazeny přímo zastupitelstvu obce (např. jejich zrušení). Typickým příkladem je například výběr ředitele školy nebo školského zařízení zřízeného obcí (na základě podmínek stanovených zvláštním zákonem), nemůže však měnit jejich zřizovatelské a zakladatelské listiny, neboť to je vyhrazeno zastupitelstvu obce,
- **rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti** - rada obce v těchto případech plní funkci valné hromady obchodní společnosti,
- **vydávat nařízení obce** - jde o pravomoc v přenesené působnosti (viz dále),
- **projednávat a řešit návrhy, připomínky a podněty předložené jí členy zastupitelstva obce nebo komisemi rady,**
- **stanovit rozdělení pravomocí v obecním úřadu, zřizovat a zrušovat odbory a oddělení obecního úřadu** - přesná organizační struktura obecního úřadu je ponechána v gesci rady obce. Je vhodné v této spojitosti využít též pravomoci rady obce vydávat organizační řád obecního úřadu,
- **na návrh tajemníka obecního úřadu jmenovat a odvolávat vedoucí odborů obecního úřadu v souladu se zvláštním zákonem** – (k otázce platnosti jmenování vedoucího odboru bez předchozího návrhu tajemníka viz rozsudek Nejvyššího soudu České republiky 21 Cdo 1708/2004),
- **zřizovat a zrušovat podle potřeby, komise rady obce (dále jen „komise“), jmenovat a odvolávat z funkce jejich předsedy a členy** – jde o iniciativní a poradní orgány rady obce, kterým může být ze zákonem stanovených okolností svěřen výkon přenesené působnosti (viz kapitola „Komise rady obce“),
- **kontrolovat plnění úkolů obecním úřadem a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce,**
- **stanovit celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a v organizačních složkách obce** – jde o počet všech výše uvedených pracovníků (tedy např. bez ohledu na to, zda vykonávají samostatnou či přenesenou působnost). Rada obce je též oprávněna zřizovat a rušit jednotlivá pracovní místa,
- **ukládat pokuty ve věcech samostatné působnosti obce; tuto působnost může rada obce svěřit obecnímu úřadu nebo starostovi zcela nebo zčásti** – jedná se o správní delikty, které jsou taxativně vymezeny ustanovením § 58

zákona o obcích. Lze je uložit pouze právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám. Ukládají se z úřední povinnosti a mohou být toliko uloženy pouze v případě, že za ně zvláštní zákon nestanoví vyšší sankci. Tuto pravomoc může rada přenést na příslušný útvar obecního úřadu,

- **přezkoumávat na základě podnětů opatření přijatá obecním úřadem v samostatné působnosti a komisemi,**
- **stanovit pravidla pro přijímání a vyřizování petic a stížností,** a to v souladu se zákonem č. 85/1990 Sb., o právu petičním,
- **schvalovat organizační řád obecního úřadu** a tím tak komplexně stanovit organizační rozdělení obecního úřadu a náplň činnosti případně zřízených odborů nebo oddělení obecního úřadu,
- **plnit úkoly stanovené zvláštním zákonem** - jde o pravomoci vymezené radě obce zvláštními zákony /jako příklad lze uvést mj. zmocnění vydávat územní opatření o stavební uzávěře dle ustanovení § 6 odst. 6 písm. c) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů/
- **schvalovat účetní závěrku obcí zřízené příspěvkové organizace sestavenou k rozvahovému dni.**

1.7.1.2. Nevyhrazené

Mezi tzv. nevyhrazené (někdy označované jako „zbytkové“) pravomoci rady obce, se řadí takové, které **nejsou zákonem o obcích výslovně svěřeny žádnému orgánu obce** (tedy především zastupitelstvu obce). Tyto pravomoci si však zastupitelstvo obce **může** vyhradit jako pravomoci vlastní.

Jak vyplývá z ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích („*Rada obce zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo; rada obce může tyto pravomoci zcela nebo zčásti svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu; rada obce může svěřit obecní policii zcela nebo zčásti rozhodování o právních jednáních souvisejících s činností obecní policie*“), má rada možnost tyto pravomoci přenést (v případě, že si je zastupitelstvo obce nevyhradilo) na starostu či obecní úřad (v případě právních jednání dotýkajících se obecní policie pak obecní policii).

Mezi zbytkové pravomoci rady obce lze zařadit (nejedná se o úplný výčet!): podávání návrhů ve správním řízení, podávání žalob k soudům, jmenování redakční rady obecního periodika, pronájem nemovitého majetku obce, pronájem hrobových míst apod.

Na tomto místě je vhodné upozornit, že provádění dispozic obecním majetkem, tedy včetně např. pronájmu tohoto majetku, podléhá dalším požadavkům stanoveným § 39 zákona o obcích a násl., tedy např. nutností zveřejnění záměru k této

dispozici. V bližších podrobnostech odkazujeme na metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 7 – Povinnosti obcí při nakládání s obecním majetkem podle zákona o obcích, v aktuálním znění.

1.7.2. Pravomoci rady obce v přenesené působnosti

Hlavní pravomocí rady obce v přenesené působnosti je v souladu s ustanovením § 102 odst. 2 písm. d) zákona o obcích vydávání nařízení obce. Nařízení obce je právním předpisem o síle podzákoného prováděcího předpisu účinného na místní úrovni; upravuje určené právní vztahy na území obce. Při vydávání nařízení obce není rada obce odpovědná zastupitelstvu obce, ale řídí se pouze příslušnými právními předpisy mimo předpisů vydaných v samostatné působnosti.

Mezi časté záležitosti, které mohou být upraveny nařízením obce, patří např. zpoplatnění užívání místní komunikace, omezení vstupu do lesa, vyhlášení stavební uzávěry, určení míst konání vybraných shromáždění bez oznamovací povinnosti a další.

Mezi další pravomoci v přenesené působnosti lze pak zařadit např. vydávání opatření obecné povahy (ustanovení § 171 a násl. správního řádu).

Je též dlužno upozornit, že v souladu s ustanovením § 61 odst. 3 poskytují metodickou a odbornou pomoc v případech přenesené působnosti místně příslušné krajské úřady.

1.7.3. Výkon pravomocí rady obce v přechodném období

V situaci, kdy skončilo funkční období stávajícího zastupitelstva obce, nekončí zároveň funkce rady obce. Rada obce, v souladu s ustanovením § 102a odst. 1 zákona o obcích vykonává své pravomoci i po skončení funkčního období zastupitelstva obce, a to až do zvolení nové rady obce nebo do zvolení starosty obce v případě, že se rada obce nevolí. Je nutno podotknout, že rada obce vykonává v těchto případech své pravomoci ve svém původním složení, bez ohledu na to, zda některý z jejích členů již např. nekandidoval, či nebyl zvolen do nového zastupitelstva obce.

V naší obci vyhověl soud návrhu na neplatnost voleb či hlasování, jak je to v takovém případě s funkcí rady obce?

Jestliže soud vyhověl návrhu na neplatnost voleb nebo hlasování, vykonává rada obce ode dne právní moci tohoto rozhodnutí soudu do dne, ve kterém se bude konat ustavující zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce, i nadále své pravomoci, přičemž v tomto případě je jí svěřena nad rámec jejich kompetencí též pravomoc stanovit pravidla rozpočtového provizoria a schvalovat rozpočtová opatření (§ 102a odst. 2 zákona o obcích). Zcela obdobně se postupuje v případech,

kdy by okrsková volební komise neodevzdala ve stanovené lhůtě zápis o průběhu a výsledku hlasování.

V naší obci rada obce zvolena nebyla, kdo vykonává její pravomoci v přechodném období?

V souladu s ustanovením § 102a odst. 4 v těchto případech vykonává pravomoci rady obce dosavadní starosta, s obdobnými podmínkami, jako kdyby ve funkci pokračovala rada obce.

Zastupitelstvo obce určilo, že nově zvolené zastupitelstvo obce bude mít méně než 15 členů (např. 9). V novém funkčním období tedy nebude rada obce volena. Kdo vykonává funkci rady obce v takovém případě v přechodném období?

V tomto případě se postupuje obdobně jako v případech, kdy by měla být rada obce volena i v dalším funkčním období. Rada obce bude vykonávat své pravomoci do ustavujícího zasedání zastupitelstva obce, kdy její pravomoci přejdou na nově zvoleného starostu obce. Došlo-li by k situaci, kdy na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce nebude zvolen starosta obce, ale pouze místostarosta obce, přejde výkon těchto pravomocí na nového místostarostu obce.

1.8. Komise rady obce

Zákon o obcích přiznává radě obce ustanovením § 122 možnost jako své poradní a iniciativní orgány zřizovat komise. Obligatorní zřizování těchto komisí však nevyžaduje. Komisím může být ve zvláštních případech též svěřen výkon přenesené působnosti

V bližších podrobnostech odkazujeme na metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 3 – Výbory a komise orgánů územních samosprávných celků, v aktuálním znění.

1.9. Specifika rady města v případech územně členěných statutárních měst

V případě územně členěných statutárních měst (viz § 4 odst. 1 ve vztahu k odst. 2 téhož ustanovení zákona o obcích) dochází ke „zdvojení“, existence rady, neboť k základnímu stupni – radě (statutárního) města vzniká další orgán, kterým jsou rady městských částí či městských obvodů. Rada města se skládá z primátora (nahrazujícího pozici starosty obce), náměstků primátora (nahrazujících pozici místostarosty obce) a členů rady města. Postavení obecního úřadu je přiřknuto magistrátu.

Rada městské části či městského obvodu se skládá ze starosty, místostarostů a členů rady městské části nebo městského obvodu. Postavení obecního úřadu má úřad městské části nebo úřad městského obvodu.

Správa města je určena statutem města, který schvaluje zastupitelstvo města jako obecně závaznou vyhlášku. Mezi hlavními atributy statutu města je především úprava vzájemných vztahů mezi statutárním městem a jeho městskými částmi nebo městskými obvody.

Ustanovení § 130 zákona o obcích umožňuje ve statutu upravit zejména:

- výčet jednotlivých městských obvodů a městských částí a vymezení jejich území,
- pravomoc orgánů města na úseku samostatné a přenesené působnosti,
- pravomoc orgánů městských obvodů a městských částí na úseku samostatné a přenesené působnosti,
- vzájemnou součinnost mezi orgány města a orgány městských obvodů a městských částí,
- zdroje peněžních příjmů městských obvodů a městských částí a druhy výdajů v souvislosti s plněním úkolů v samostatné a přenesené působnosti,
- způsob projednání návrhů obecně závazných vyhlášek a nařízení města s městskými obvody a městskými částmi a způsob jejich zveřejňování v městských obvodech a městských částech,
- způsob projednání územně plánovací dokumentace města a programu rozvoje města s městskými obvody a městskými částmi,
- majetek města, který se svěřuje městským obvodům a městským částem, a rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí při nakládání s tímto majetkem a při výkonu s tím souvisejících práv,
- rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí zakládat, zřizovat a rušit právnické osoby a organizační složky,
- další záležitosti, stanovené zákonem o obcích nebo zvláštním zákonem.

Ustanovení § 131 zákona o obcích dále určuje, jaké pravomoci v samostatné působnosti může statutární město svěřit městské části nebo městskému obvodu. Jde zejména o

- schvalování programu rozvoje městského obvodu nebo městské části,
- rozhodování o právních jednáních uvedených v § 133 odst. 1, tedy
 - » převod a zastavení nemovitých věcí včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů z majetku města svěřeného městskému obvodu nebo městské části,
 - » převod a zastavení movitých věcí a práv,

- » postoupení pohledávek,
- » vzdání se práva prominutí dluhu,
- » uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru nebo zápůjčky, o poskytnutí výpůjčky, o poskytnutí dotace, o poskytnutí návratné finanční výpomoci, o převzetí dluhu, o převzetí ručitelského závazku, o přistoupení k závazku a smlouvy o společnosti,
- » peněžité i nepeněžité vklady do právnických osob,
- » majetková účast na podnikání jiných právnických osob,
- » dohody o splátkách,
- » uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčkách,
- » poskytování věcných a peněžitých darů fyzickým a právnickým osobám,
- » poskytování dotací a návratných finančních výpomocí spolkům, humanitárním organizacím a jiným právnickým nebo fyzickým osobám působícím v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu, sociálních služeb, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany životního prostředí.
- zřizování trvalých a dočasných fondů městského obvodu a městské části,
- ukládání pokut podle § 58,
- výkon funkce zaměstnavatele pro zaměstnance zařazené do úřadu městského obvodu nebo úřadu městské části nebo organizační složky městského obvodu nebo městské části.

V souladu s ustanovením § 134 odst. 2 zákona o obcích je nutno zdůraznit, že **městské obvody a městské části nemají pravomoc vydávat** obecně závazné vyhlášky a **nařízení**.

2. STAROSTA OBCE

2.1. Volba starosty

2.1.1. Volba starosty obce a podmínky pro výkon funkce

Kdo může být zvolen starostou obce?

Do funkce starosty obce může být zvolen kterýkoliv člen zastupitelstva obce, který je zároveň státním občanem České republiky (členové zastupitelstva obce, kteří nejsou státními občany České republiky, nemohou být zvoleni do funkce starosty obce).

Kdo volí starostu?

Starostu obce volí zastupitelstvo obce ze svých řad. Jedná se o vyhrazenou pravomoc zastupitelstva obce, která nemůže být svěřena jinému orgánu obce (např. radě obce).

Jakým způsobem probíhá volba starosty?

Volba starosty obce probíhá formou usnesení. V souladu s ustanovením § 87 zákona o obcích je k platnému usnesení, rozhodnutí nebo volbě třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce.

Může volba probíhat tajně, nebo musí být vždy veřejná?

Technické provedení volby starosty obce není zákonem upraveno. Zásadní podmínkou tak je, že, stejně jako v případě jakéhokoliv usnesení zastupitelstva obce, musí volba proběhnout na veřejném zasedání zastupitelstva obce. Zastupitelstvo obce může samo rozhodnout, zda toto hlasování proběhne aklamačně (zdvihnutím ruky, jmenovitě s vyjádřením pro-proti-zdržuji se, hlasovacím zařízením apod.) nebo tajně (hlasovacími lístky). Je vhodné postup volby starosty obce upravit v jednacím řádu zastupitelstva obce.

Jak postupovat, je-li navrženo více kandidátů na funkci starosty?

Obecný postup v takovýchto případech není zákonem o obcích stanoven. V praxi se hlasuje postupně, tedy hlasuje se o jednotlivých kandidátech v tom pořadí, v jakém byli navrženi. Je vhodné, aby tento postup, pokud již není zahrnut v jednacím řádu zastupitelstva obce, který by měl průběh volby starosty upravit, schválil zastupitelstvo obce ještě před samotnou volbou, resp. navrhováním kan-

didátů. Zastupitelstvo svým usnesením (či jednacím řádem) může pochopitelně stanovit i postup odlišný.

Volba starosty bude probíhat tajně. Je nutné o každém navrženém kandidátovi hlasovat zvlášť?

Nikoliv. Vzhledem k tomu, že ke zvolení starosty obce je nutná nadpoloviční většina hlasů všech členů zastupitelstva obce, není možné dojít k situaci, kdy by některým kandidátům byl odevzdán stejný počet hlasů a tento byl zároveň nadpoloviční většinou všech. Lze tak, v případě tajného hlasování, hlasovat o všech navržených kandidátech najednou.

Bylo navrženo několik kandidátů na funkci starosty. Zastupitelstvo obce následně zvolilo jako starostu obce prvního navrženého. Je potřeba hlasovat o všech dalších navržených kandidátech?

Nikoliv. Postupuje-li zastupitelstvo obce způsobem, že hlasuje o jednotlivých kandidátech postupně (ať již tak, že dle pořadí v jakém byli navrženi, či případně napřed o protikandidátech, nebo jiným postupem, který samo zastupitelstvo obce před hlasováním určilo, nebo které určuje jednacím řádem zastupitelstva obce), dochází ke zvolení starosty obce ve chvíli, kdy některý z kandidátů získal nadpoloviční většinu všech hlasů. V takovém případě se již o dalších kandidátech nehlasuje.

Jakým způsobem se navrhuje kandidáti na funkci starosty obce? Můžou kandidáti na funkci starosty obce navrhopvat občané obce?

Kandidáta na funkci starosty obce může během projednávání tohoto bodu – tedy volba starosty obce – navrhnout kterýkoliv ze členů zastupitelstva obce (např. po výzvě předsedajícího k podávání návrhů). Je zde nutné vycházet analogicky z ustanovení § 94 odst. 1 zákona o obcích, kdy právo předkládat návrhy k zařazení na pořad jednání zastupitelstva obce mají, mj., jeho členové. V případě navrhování kandidátů ze strany občanů obce je nutno vycházet z ustanovení § 16 odst. 2) písm. c) zákona o obcích, který dává občanům obce právo vyjádřit se na zasedání zastupitelstva obce ke všem projednávaným bodům. Tato možnost musí být občanům dána ještě před samotným hlasováním o projednávaném bodu (ať již volbě starosty obce či jakýmkoliv jiným usnesením). Takovéto návrhy však nejsou pro zastupitelstvo obce závazné. Žádný právní předpis však nebrání tomu, aby některý z členů zastupitelstva obce návrh občanů přijal za svůj a jako takový ho navrhl. Lze i připustit variantu, že právo předkládat návrhy na kandidáty na funkci starosty obce svěří občanům obce přímo jednacím řádem zastupitelstva obce a zastupitelstvo obce o nich bude hlasovat automaticky jako o ostatních návrzích. Je však nutno upozornit, že v takovém případě, pokud by se zastupitelstvo obce rozhodlo nepostupovat v souladu s jednacím řádem a o těchto návrzích by nehla-

sovalo, nejedná se o porušení zákona. Je vhodné též doplnit, že každý navržený kandidát na funkci starosty obce by se měl před samotným hlasováním – volbou vyjádřit, zda kandidaturu přijímá, či nikoliv.

Může člen zastupitelstva obce navrhnout na funkci starosty obce sám sebe? A může hlasovat sám pro sebe?

Ano. Tomuto postupu nebrání žádné ustanovení zákona o obcích.

Jaký je rozdíl mezi tzv. neuvolněným a uvolněným starostou obce?

Mezi starostou obce, který je pro výkon své funkce dlouhodobě uvolněn, a starostou obce, který není pro výkon své funkce uvolněn (v praxi často používaná označení jako „uvolněný starosta“ a „neuvolněný starosta“, pro přehlednost používáno i dále v textu), je jeden zásadní rozdíl, nikoliv však v pravomocích. Uvolněný starosta obce je pro výkon funkce uvolněn ze „svého“ zaměstnání. Jinými slovy tak vykonává funkci starosty „na plný úvazek“. Neuvolněný starosta není pro výkon své funkce uvolněn ze „svého zaměstnání“ a tuto funkci tak vykonává v souběhu se „svým“ zaměstnáním. Funkce starosty může být uvolněná či neuvolněná i bez ohledu na to, zda člen zastupitelstva obce, který byl do funkce starosty obce zvolen, má své další zaměstnání či nikoliv (např. pokud žádné jiné zaměstnání nevykonává, i tak může být určen jako „uvolněný“). Jako druhý rozdíl je třeba uvést odlišný způsob odměňování starostů, kteří jsou pro výkon své funkce uvolněni a kteří jsou neuvolněni. V případě uvolněných starostů je výše jejich odměny stanovena přímo příslušným právním předpisem, v případě neuvolněných pak její výši stanovuje zastupitelstvo obce dle pravidel daných příslušným právním předpisem. V podrobnostech k odměňování starostů, ale i dalších členů zastupitelstva obce, odkazujeme na Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 5 – Odměňování a ostatní související nároky a peněžitá plnění členů zastupitelstva obce, v aktuálním znění.

Kdo rozhoduje o tom, zda starosta obce bude k výkonu své funkce uvolněn či nikoliv?

O tom, zda bude starosta obce k výkonu své funkce dlouhodobě uvolněn či neuvolněn je oprávněno rozhodnout výhradně zastupitelstvo obce /§ 84 odst. 2 písm. k)/.

Zastupitelstvo obce nerozhodlo o uvolněnosti či neuvolněnosti starosty obce. V jakém „režimu“ tedy starosta svou funkci vykonává?

Nerozhodne-li zastupitelstvo obce o tom, zda bude starosta obce pro výkon své obce dlouhodobě uvolněn, má se za to, že svou funkci vykonává jako neuvolněný (obdobný princip platí pro všechny členy zastupitelstva obce, včetně např. radních).

Může zastupitelstvo obce v průběhu volebního období změnit stav výkonu funkce starosty z neuvolněného na uvolněného, příp. opačně?

Ano. Zastupitelstvu obce je plně vyhrazeno rozhodování o tom, který z členů zastupitelstva obce bude pro výkon své funkce dlouhodobě uvolněn. Je tak plně na jeho vůli toto své rozhodnutí změnit (/§ 84 odst. 2 písm. k)/.

Na ustavujícím zasedání se nepodařilo starostu obce zvolit, jak máme postupovat?

Nedojde-li na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce ke zvolení nového starosty, vykonává jeho pravomoci až do zvolení nového starosty, nově zvolený místostarosta. Není-li na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce zvolen ani nový místostarosta, vykonává funkci starosty dosavadní starosta a to spolu s dosavadním místostarostou(y). Nevykonává-li funkci starosty ani dosavadní starosta, vykonává ji dosavadní místostarosta, v případě více dosavadních místostarostů ten, který byl přede dnem voleb určen jako místostarosta zastupující starostu (srov. § 104 odst. 1 zákona o obcích), nebyl-li určen nikdo z těchto dosavadních místostarostů jako zastupující starostu, pak ten z dosavadních místostarostů, kterého určí dosavadní starosta. Nevykonává-li funkci starosty žádná z výše uvedených osob, pověří zastupitelstvo obce některého ze svých členů výkonem pravomocí starosty (§ 107 a § 103 odst. 6 zákona o obcích).

2.1.2. Rezignace na funkci starosty obce a odvolání z funkce starosty obce

Jakým způsobem může starosta rezignovat na svou funkci?

Zákon o obcích neupravuje způsob rezignace na funkci starosty (nikoliv však zároveň na mandát člena zastupitelstva obce). Rezignaci je tak možno učinit jak písemnou formou (příčemž k zániku funkce dochází dnem, kdy je tato písemnost doručena obecnímu úřadu nebo např. místostarostovi obce, příčemž tato by vždy měla být zaevidována ve spisové službě – podacím deníku), tak např. i osobně na zasedání zastupitelstva obce prohlášením (příčemž je vhodné, aby o této skutečnosti byl učiněn záznam v zápisu ze zasedání zastupitelstva obce, např. formulací, že zastupitelstvo obce bere tuto skutečnost na vědomí).

Dochází rezignací na funkci starosty též k zániku mandátu člena zastupitelstva obce?

Nikoliv. Je třeba rozlišit funkci starosty obce a člena zastupitelstva obce. Vzdá-li se starosta obce této své funkce, zůstává i nadále řadovým členem zastupitelstva

obce. V obráceném případě, tedy, kdy se starosta obce vzdá mandátu člena zastupitelstva obce, ztrácí ve stejný okamžik též funkci starosty obce.

Chce-li se starosta vzdát nejen své funkce, ale i mandátu člena zastupitelstva obce, jak tak může učinit?

Rezignaci na mandát člena zastupitelstva obce upravuje ustanovení § 55 odst. 2) písm. b) zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, které stanoví, že v případě starosty obce lze podat rezignaci na mandát člena zastupitelstva obce výhradně na zasedání zastupitelstva obce, nikoliv tedy např. písemně jako v případě vzdání se „pouze“ funkce starosty obce.

Kdo a jakým způsobem může starostu obce odvolat z jeho funkce?

Oprávnění k odvolání starosty ze své funkce má, stejně jako k jeho volbě, zastupitelstvo obce, a to za zcela stejných podmínek jako při volbě starosty (tedy usnesením, pro nějž se vyslovila minimálně nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva obce).

Je možné odvolat starostu obce i v případě, že se zasedání zastupitelstva obce, které rozhoduje o jeho odvolání, z jakéhokoliv důvodu neúčastní nebo např. je uznán dočasně práce neschopným?

Zákon o obcích nestanoví žádné podmínky, za jakých lze či nelze starostu obce odvolat z jeho funkce. Je tak pouze a jen na vůli zastupitelstva obce, k jakým okolnostem při odvolání starosty obce přihledne či nikoliv. Účast starosty obce na zasedání zastupitelstva obce, které rozhoduje o jeho odvolání z funkce, není podmínkou. Stejně tak není překážkou odvolání jeho případná dočasná pracovní neschopnost.

Jsou s odvoláním starosty obce spojeny nějaké další povinnosti?

Ano. V případě odvolání z funkce má starosta obce nárok na peněžní plnění ze strany obce. Blíže tuto problematiku uvádí Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 5 – Odměňování a ostatní související nároky a peněžité plnění členů zastupitelstva obce, v aktuálním znění, na které plně odkazujeme.

Kdy může zastupitelstvo obce zvolit nového starostu v případě, že dosavadní starosta na svou funkci rezignoval nebo z ní byl odvolán?

Zastupitelstvo obce může zvolit starostu kdykoliv poté, co se dosavadní starosta vzdal své funkce nebo z ní byl odvolán, tedy případně i na stejném zasedání zastu-

pitelstva obce, na kterém se tak stalo. V případě rezignace starosty obce na funkci by se tak mělo stát na nejbližším zasedání zastupitelstva obce.

Je-li starosta obce odvolán ze své funkce, příp. na ni rezignuje a není-li zároveň zvolen nový starosta obce, kdo vykonává pravomoci starosty obce?

Je-li starosta ze své funkce odvolán nebo se funkce vzdal a není-li současně zvolen nový starosta, vykonává jeho pravomoc až do zvolení starosty místostarosta (v případě více místostarostů ten, kterého určilo zastupitelstvo obce k zastupování starosty). Neurčilo-li zastupitelstvo obce místostarostu k zastupování starosty nebo byl-li tento místostarosta z funkce odvolán nebo se funkce vzdal současně se starostou, nebo není-li funkce místostarosty obsazena z jiného důvodu, pověří zastupitelstvo obce výkonem pravomoci starosty některého z členů zastupitelstva obce (§ 103 odst. 6 zákona o obcích).

2.2. Pravomoci starosty obce podle zákona o obcích

Jaké jsou hlavní pravomoci starosty obce?

Mezi hlavní pravomoci starosty obce patří, v souladu s ustanovením § 103 zákona o obcích, zejména:

- **zastupování obce navenek** – jde především o reprezentování a zastupování obce navenek, ať již např. při slavnostních či formálních příležitostech, ale též v rámci zprostředkovávání právních jednání. Je třeba zdůraznit, že právní jednání jménem obce může starosta činit až po jejich schválení zastupitelstvem obce či radou obce, pokud toto schválení zákon vyžaduje (§ 41 odst. 2 zákona o obcích),
- **jmenování tajemníka obecního úřadu** – blíže viz kapitola „Tajemník obecního úřadu“ dále,
- **plnění úkolů zaměstnavatele podle zvláštních předpisů** – a to vůči všem zaměstnancům obce; v případech, kdy není zřízena, či obsazena, funkce tajemníka obecního úřadu, pak i vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu. Především pak uzavírat a ukončovat jejich pracovní poměr a stanovit jejich plat,
- **jmenování vedoucích odborů obecního úřadu, není-li zřízena rada obce** – stejně tak je ze svých funkcí odvolávat a stanovit jim plat,
- **svěřování výkonu přenesené působnosti v určitých věcech komisím, po projednání s ředitelem krajského úřadu** – jedná se o komise rady obce, které nejsou zřízeny dle ustanovení § 106 zákona o obcích,

- **požadování spolupráce po Policii České republiky při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku** – v souladu se zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- **rozhodování o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce** – jde o pravomoci svěřené starostovi obce radou obce, které nejsou ze zákona svěřeny zastupitelstvu obce nebo radě obce,
- **plnění úkolů statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu** – vůči tajemníkovi obecního úřadu plní tuto funkci z principu nadřízenosti, kdy je starosta obce oprávněn tajemníka obecního úřadu jmenovat a odvolávat, vůči členům zastupitelstva obce jde pak o organizační úlohu, neboť starosta není v nadřízeném postavení vůči ostatním členům zastupitelstva obce,
- **plnění dalších úkolů stanovených zákonem o obcích a zvláštními zákony** – jde např. o výkon pravomocí rady obce v obcích, kde se rada obce nevolí (pokud si je nevyhradilo zastupitelstvo obce), nebo o pravomoci dle ustanovení § 21 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, či ustanovení § 16 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dále pak o plnění úkolů volebního orgánu při volbách do Parlamentu České republiky, do zastupitelstev krajů a do zastupitelstev obcí dle zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Může vyžadovat použití Armády ČR k záchranným pracím, pokud v obvodu obce došlo k pohromě dle ustanovení § 16 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a v neposlední řadě též *řídí obecní policii*, není-li jejím řízením pověřen jiný člen zastupitelstva obce, dle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

Jaké jsou další pravomoci starosty obce?

Mezi další pravomoci starosty obce stanovené zákonem o obcích patří především:

- **pozastavení výkonu usnesení rady obce, má-li starosta obce za to, že je nesprávné a jeho předložení k rozhodnutí nejbližšímu zasedání zastupitelstva obce** – je na uvážení starosty obce, dospěje-li k závěru, že usnesení rady obce je nesprávné, pozastavit jeho výkon (nejčastěji obecním úřadem) a předložit jej zastupitelstvu obce na jeho nejbližším zasedání, které tak rozhodne (§ 84 odst. 5 zákona o obcích) s konečnou platností o jeho ponechání

v platnosti či zrušení. Má se za to, že se jedná o usnesení v samostatné působnosti, neboť ze své činnosti v samostatné působnosti je rada obce odpovědná zastupitelstvu obce (§ 99 odst. 1 zákona o obcích),

- **zpravidla svolávat a řídit zasedání zastupitelstva obce a rady obce** – nejedná se o výlučnou pravomoc, neboť zákon takovou pravomoc svěřuje, např. v případě nepřítomnosti, nemoci starosty apod., i dalším členům zastupitelstva obce. Z pravomoci svolat zasedání zastupitelstva obce je též nutno dovodit i právo takto svolané zasedání před jeho konáním zrušit,
- **podepisovat spolu s místostarostou právní předpisy obce,**
- **užívat při významných příležitostech a občanských obřadech závěsný odznak s velkým státním znakem a názvem „Česká republika“** (v případě primátora statutárního města pak primátorské insignie),
- **v případech stanovených zvláštními zákony zřizovat pro výkon přenesené působnosti zvláštní orgány obce, jmenovat a odvolávat jejich členy** – jedná se o zvláštní orgány obce dle ustanovení § 106 zákona o obcích, např. o komisi k projednávání přestupků dle ustanovení § 53 odst. 3 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, nebo u obcí s rozšířenou působností pak o komise pro sociálně-právní ochranu dětí dle ustanovení § 38 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Jaké jsou povinnosti starosty obce nad rámec povinností člena zastupitelstva obce?

Starosta obce dle zákona o obcích, zejména:

- **odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok** – starosta je odpovědný za zajištění objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok u krajského úřadu nebo auditora dle ustanovení § 42 zákona o obcích,
- **zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu,**
- **odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce** – starosta odpovídá za informování občanů obce dle ustanovení § 97 zákona o obcích na zasedání zastupitelstva obce a jiným způsobem v místě obvyklým.

2.3. Postavení starosty obce vůči ostatním orgánům obce

2.3.1. Postavení starosty obce vůči zastupitelstvu obce a radě obce

Může starosta obce úkolovat zastupitelstvo obce či radu obce?

Nikoliv. Starosta obce není nadřízeným orgánem ani zastupitelstva obce, ani rady obce. Vůči těmto orgánům má velmi omezené pravomoci, a to jen na organizační úrovni, spočívající především ve svolavatelské pravomoci zasedání zastupitelstva obce či schůze rady obce a jeho (zpravidla) předsednické funkci při jednání těchto orgánů.

Může zastupitelstvo obce či rada obce úkolovat starostu obce?

Ano. Na starostu obce taktéž v plné míře dopadá ustanovení § 83 odst. 1 zákona o obcích, dle kterého, cit.: „Člen zastupitelstva obce je povinen zúčastňovat se zasedání zastupitelstva obce, popřípadě jiných orgánů obce, je-li jejich členem, plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží...“. S ohledem na fakt, že starosta obce je z titulu své funkce zároveň členem rady obce, má jak zastupitelstvo obce, tak rada obce, právo úkolovat svým usnesením starostu obce, který má zákonnou povinnost takto svěřené úkoly těmito orgány plnit.

Může člen zastupitelstva obce úkolovat starostu obce či po něm požadovat nějaké další skutečnosti? Je nějaký rozdíl v případě, že jde zároveň o člena rady obce?

Jednotliví členové zastupitelstva obce (bez ohledu na skutečnost, zda jsou či nejsou zároveň členy rady obce) nemají zákonné zmocnění k ukládání jakýchkoliv úkolů starostovi obce. Právem těchto členů zastupitelstva obce nicméně je v souladu s ustanovením § 82 písm. b) zákona o obcích, mimo jiné, vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, přičemž písemnou odpověď musí obdržet do 30 dní. Jelikož starosta obce je z titulu své funkce zároveň členem rady obce, vztahuje se na něj tato povinnost (resp. právo členů zastupitelstva obce) taktéž.

2.3.2. Postavení starosty obce vůči výborům a komisím zastupitelstva a rady obce

Může starosta obce úkolovat výbory zastupitelstva obce či komise rady obce?

Nikoliv. Výbory zastupitelstva obce a komise rady obce jsou iniciativní a kontrolní orgány, resp. iniciativní a poradní orgány, zastupitelstva obce a rady obce a jako ta-

kové jsou těmto orgánům odpovědny a těmito orgány řízeny. Starosta obce tak nemůže sám z titulu své funkce tyto orgány zastupitelstva obce a rady obce úkolovat.

Mohou výbory zastupitelstva obce (či jejich předsedové) a komise rady obce (či jejich předsedové) úkolovat starostu obce?

Obdobně jako v opačné situaci, ani výbory zastupitelstva obce či komise rady obce nejsou nadřízeným orgánem starosty obce. Tím je zastupitelstvo obce, po- tažmo rada obce. Úkoly starostovi obce tak může ukládat pouze zastupitelstvo obce či rada obce. Má-li jít např. o úkol iniciovaný právě výborem zastupitelstva obce či komisí rady obce, musí i tak být tento uložen usnesením těchto orgánů (ZO, RO).

Kdo je příslušný řešit spory mezi starostou obce a výborem zastupitelstva obce nebo komisí rady obce?

Spory mezi výbory zastupitelstva obce, komisemi rady obce a starostou je oprávněn řešit ten orgán, který daný orgán zřizuje, tedy zastupitelstvo obce v případě výborů, případně rada obce v případě komisí.

Musí starosta obce spolupracovat s výborem zastupitelstva obce či komisí rady obce?

Výslovná povinnost spolupráce starosty obce s výborem zastupitelstva obce či komisí rady obce není zákonem o obcích upravena. Je však nutno upozornit, že tuto spolupráci (včetně jejího rozsahu) je starostovi obce oprávněno usnesením uložit jako úkol jak zastupitelstvo obce, tak rada obce. Je též dlužno zmínit ustanovení § 109 odst. 3 písm. a) bod 3. zákona o obcích, dle kterého obecní úřad pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti, v souvislosti s ustanovením § 109 odst. 1 zákona o obcích, dle kterého v čele obecního úřadu stojí starosta obce.

Může se starosta obce z titulu své funkce účastnit zasedání výborů zastupitelstva obce či komisí rady obce?

Nikoliv. Zákon o obcích neupravuje účast jednotlivých osob na jednání těchto orgánů. Lze tak dovodit, že účast starosty obce na jednání těchto orgánů je možná se souhlasem těchto orgánů (jiná situace platí samozřejmě v případech, kdy je starosta obce sám členem těchto orgánů). Je vhodné upravit účast jednotlivých osob na jednáních těchto orgánů v jejich jednacích řádech.

Může starosta odmítnout předložit k projednání zastupitelstvu obce nebo radě obce návrhy (zprávy, protokoly, informace apod.) předložené výborem či komisí?

V případě výboru zastupitelstva obce je tento oprávněn přímo ze zákona (§ 94 odst. 1 zákona o obcích) předkládat návrhy k zařazení na pořad jednání přípravo-

vaného zasedání zastupitelstva obce. Návrh výboru k zařazení na pořad jednání zastupitelstva obce tak musí být na toto jednání zařazen bez dalšího. K předkládání návrhů na zařazení na schůzi rady obce odkazujeme na kapitolu 1.3.1. - Svolávání a pravidelnost schůzí rady obce.

2.3.3. Postavení starosty obce vůči obecnímu úřadu a jeho tajemníkovi

Kdo stojí v čele obecního úřadu? Je to vždy starosta obce, nebo v případě, kdy je zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, pak tajemník obecního úřadu jako vedoucí úřadu?

V souladu s ustanovením § 109 odst. 1 zákona o obcích, stojí v čele obecního úřadu starosta obce, a to bez ohledu na fakt, zda je či není zřízena funkce tajemníka obecního úřadu.

Může starosta úkolovat jednotlivé pracovníky obecního úřadu (zaměstnance obce zařazené do obecního úřadu), jsou-li zřízeny odbory se svými vedoucími, resp. je-li zřízena a ustavena funkce tajemníka obecního úřadu?

Dle ustanovení § 110 odst. 4 písm. d) zákona o obcích plní tajemník obce úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu. Rozdělování úkolů jednotlivým zaměstnancům, ať už vedoucím nebo řadovým referentům, je ze zákona funkcí tajemníka obecního úřadu. I přes výše uvedené však nelze starostovi obce (jakožto osobě stojící v čele obecního úřadu) kategoricky upřít právo úkolovat konkrétní zaměstnance přímo, tj. bez kooperace s tajemníkem obecního úřadu, toto právo však již nezakládá povinnost přímo úkolovaného zaměstnance starostou uložený úkol splnit a v takovém případě je nutné zadat úkol prostřednictvím tajemníka obecního úřadu.

Může starosta obce zasahovat do kompetencí zákonem vyhrazených tajemníkovi obecního úřadu?

Zásahy do pravomocí tajemníka obecního úřadu nelze ze strany starosty obce, zastupitelstva obce či rady obce vyloučit. Vždy platí, že tajemník obecního úřadu plní úkoly uložené mu zastupitelstvem obce, radou obce nebo starostou obce – s určitým omezením, a to že ukládané úkoly nejsou v rozporu s právními předpisy, a že ukládané úkoly nemají povahu bránění v samotném výkonu pravomocí tajemníka obecního úřadu svěřených mu zákonem, přičemž obě podmínky musí být splněny kumulativně.

2.4. Výkon pravomocí rady obce starostou obce

V jakých případech vykonává starosta obce pravomoci rady obce?

Pravomoci rady obce vykonává starosta obce v obcích, ve kterých se rada obce nevolí (§ 99 odst. 2 zákona o obcích).

Jsou tzv. vyhrazené pravomoci rady obce v případě, že její funkci vykonává starosta, vyhrazenými pravomocemi starosty obce?

Nikoliv. V případech, kdy starosta vykonává pravomoci rady obce, se starosta nestává radou obce. Veškeré pravomoci, které jsou tak vyhrazeny dle zákona o obcích radě obce, tak nejsou zároveň v těchto případech vyhrazeny starostovi obce a zastupitelstvo obce si je může vyhradit, a to až již trvale, tak např. v jednotlivých případech.

Existují pravomoci rady obce, které v případě, že její funkci vykonává starosta obce, tento vykonávat výslovně nemůže?

Ano. V případech, kdy starosta vykonává pravomoci rady obce, protože se v obci rada obce nevolí, zákon o obcích stanovuje (§ 102 odst. 4) pravomoci rady obce, které se automaticky stávají vyhrazenými pravomocemi zastupitelstva obce. Jedná se o tyto pravomoci:

- rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti,
- vydávat nařízení obce,
- stanovit rozdělení pravomocí v obecním úřadu, zřizovat a zrušovat odbory a oddělení obecního úřadu,
- stanovit celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a v organizačních složkách obce,
- přezkoumávat na základě podnětů opatření přijatá obecním úřadem v samostatné působnosti a komisemi,
- schvalovat účetní závěrku obcí zřízené příspěvkové organizace sestavenou k rozvahovému dni.

Rozhodnutí rady obce jsou zaznamenána formou zápisu ze schůze rady obce. V případě, že pravomoci rady obce vykonává starosta obce, jak se jeho rozhodnutí v těchto případech „zaznamenají“?

Zákon o obcích v situacích, kdy starosta obce plní pravomoci rady obce, neukládá jeho rozhodnutí v intencích těchto pravomocí zaznamenávat obdobně jako v případě rady obce zápisem ze schůze rady obce. Rozhodnutí starosty obce v těchto případech je tak písemně „stvrzeno“ listinou, která potvrzuje právní jednání, o kterém starosta obce rozhodl (např. v případě pronájmu starostou obce pode-

psaná nájemní smlouva). Není však v rozporu se zákonem a v praxi se lze setkat se situací, kdy takováto rozhodnutí starosty jsou písemně zaznamenána jako samostatný dokument, nejčastěji označovaný jako „rozhodnutí starosty“, ve kterém je uvedeno, na základě jakého ustanovení zákona o obcích a o čem starosta obce rozhodl. Byť nejde o povinnost obce, lze tento způsob doporučit jako vhodný pro trvalé zaznamenání rozhodnutí starosty obce v rámci výkonu pravomocí rady obce. Jeho forma je však na uvážení obce.

2.5. Výkon pravomocí tajemníka obecního úřadu starostou obce

Není-li v obci zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, kdo plní jeho pravomoci?

Dle ustanovení § 110 odst. 3 zákona o obcích v případech, kdy není v obci zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, plní jeho úkoly starosta obce.

Plní starosta funkce tajemníka obecního úřadu i v případě, kdy pozice tajemníka obecního úřadu je zřízena, ale není obsazena?

Ano. Dle ustanovení § 110 odst. 3 zákona o obcích plní funkci tajemníka obecního úřadu starosta obce nejen v případech kdy není tato funkce zřízena, ale i v případech, kdy není tajemník obecního úřadu ustanoven.

Existují nějaká omezení v případě, že pravomoci tajemníka obecního úřadu vykonává starosta obce?

Nikoliv. Vykonává-li starosta pravomoci tajemníka obecního úřadu z důvodu, že tato funkce není v obci zřízena, nebo není tajemník obecního úřadu ustanoven, vykonává je v plném rozsahu.

V obci nemáme zřízenou funkci tajemníka obecního úřadu (příp. tajemník obecního úřadu není ustanoven) a zároveň není zvolen starosta obce (nebo byl ze své funkce odvolán). Kdo v takovém případě plní pravomoci tajemníka obecního úřadu?

V takovém případě přechází pravomoci starosty obce (a tedy i pravomoc vykonávat kompetence tajemníka obecního úřadu) na místostarostu obce (v případě více místostarostů na toho, koho zastupitelstvo obce určilo k zastupování starosty).

2.6. Výkon funkce starosty v přechodném období (po volbách do zastupitelstva obce)

V obci proběhly volby do zastupitelstva obce. Vykonává dosavadní starosta svou funkci i nadále, nebo ve své funkci starosty dnem voleb skončil?

Dosavadní starosta obce vykonává své pravomoci až do zvolení nového starosty či místostarosty obce (§ 107 zákona o obcích), a to bez ohledu na proběhlé volby do zastupitelstva obce. Tedy i bez ohledu na skutečnost, zda dosavadní starosta kandidoval v proběhlých volbách do zastupitelstva obce, resp. zda byl či nebyl za člena zastupitelstva obce zvolen.

Vykonává v přechodném období svou funkci i místostarosta obce?

Místostarosta obce v přechodném období vykonává své pravomoci obdobně jako starosta obce (§ 107 zákona o obcích).

Jsou nějak omezeny pravomoci dosavadního starosty či místostarosty v případě výkonu funkce v přechodném období?

Nikoliv. Dosavadní starosta nebo dosavadní místostarosta vykonávají v přechodném období své pravomoci v plném rozsahu.

Jak postupovat, pokud starosta nebo místostarosta odmítnou funkci v přechodném období nadále vykonávat?

Pokud dosavadní starosta obce nevykonává své pravomoci, vykonává je dosavadní místostarosta obce (pokud je více místostarostů, tak ten, který byl přede dnem voleb zastupitelstvem obce určen k zastupování starosty obce, jinak ten, kterého určí dosavadní starosta obce).

Jak postupovat, pokud ke dni voleb vykonával pravomoci starosty obce pověřený člen zastupitelstva obce a nikoliv starosta obce?

Vykonával-li ke dni voleb pravomoci starosty obce člen zastupitelstva dle ustanovení § 103 odst. 6 zákona o obcích, postupuje se obdobně, jako u dosavadního starosty obce a tento pověřený člen zastupitelstva obce vykonává pravomoci starosty obce až do zvolení nového starosty obce nebo místostarosty obce.

2.7. Místostarosta obce

2.7.1. Volba, odvolávání a rezignace místostarosty obce

Jakým způsobem se volí místostarosta obce?

Místostarostu obce volí zastupitelstvo obce a je volen zcela stejným způsobem jako starosta obce, včetně způsobů volby, navrhování kandidátů apod. Platí zde taktéž podmínka, že místostarosta obce musí být státním občanem České republiky.

Musí obec mít místostarostu obce?

Byť zákon o obcích výslovně nestanoví povinnost obsadit funkci místostarosty obce, je třeba z některých jeho ustanovení (např. § 91 odst. 1 zákona o obcích – „*Na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce se volí starosta, místostarosta a další členové rady obce*“; § 104 odst. 1 – „*Starostu zastupuje místostarosta*“; § 104 odst. 2 – „*Starosta spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy obce*“) dovodit, že s jeho zvolením počítá. Místostarosta obce by tak měl být vždy zvolen, byť lze předpokládat, že zastupitelstvo obce se nemusí shodnout na volbě konkrétního svého člena a tato funkce může po nějakou dobu zůstat neobsazená. Tato situace pak však může vnést problémy do fungování obce, neboť nebude existovat osoba, která by byla oprávněna zastupovat starostu v době jeho nepřítomnosti, nemoci, po rezignaci apod.

Jakým způsobem lze místostarostu obce odvolat?

Místostarostu obce lze odvolat zcela stejným způsobem a postupem jako starostu obce, tedy usnesením zastupitelstva obce.

Jakým způsobem se může místostarosta obce vzdát své funkce?

Místostarosta obce se může své funkce vzdát opět stejným způsobem, jako starosta obce.

Chce-li se místostarosta obce vzdát kromě své funkce místostarosty obce též funkce člena zastupitelstva obce, musí tak učinit, stejně jako starosta obce, výhradně na zasedání zastupitelstva obce?

Nikoliv, v případě místostarosty obce příslušný právní předpis nepožaduje „osobní“ rezignaci na zasedání zastupitelstva obce. Mandát člena zastupitelstva obce tak místostarostovi zaniká (včetně jeho funkce místostarosty obce) dnem doručení jeho písemné rezignace starostovi obce.

Má i místostarosta obce svého „zástupce“?

Nikoliv. Zákon nepočítá s další osobou, která by byla ve funkci zástupce místostarosty. Žádnou takovou osobu tedy nemůže určit ani starosta obce, ani sám místostarosta obce, ani např. určit zastupitelstvo obce svým usnesením. Je nutno podotknout, že zákon o obcích (ustanovení § 104 odst. 1) však umožňuje zastupitelstvu obce zvolit více než jen jednoho místostarostu (viz dále).

2.7.2. Počet místostarostů, pravomoci místostarosty a zastupování starosty

Kolik místostarostů obce může být zvoleno?

Dle ustanovení § 104 odst. 1 zákona o obcích - „*Zastupitelstvo obce může zvolit více místostarostů...*“ - je možné, aby zastupitelstvo obce zvolilo více než jednoho místostarostu, přičemž maximální počet místostarostů není omezen zákonem (pouze počtem členů zastupitelstva obce).

Jaké jsou pravomoci místostarosty obce podle zákona?

Mezi základní pravomoci místostarosty patří:

- **zastupovat starostu obce v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy starosta obce nevykonává svou funkci,**
- **podepisovat, spolu se starostou obce, právní předpisy obce,**
- **svolat zasedání zastupitelstva obce, neučiní-li tak ze zákona starosta obce,**
- **z titulu své funkce je členem rady obce, je-li v obci volena,**
- **vykonávat svou funkci v přechodném období od voleb do zvolení nového starosty obce nebo místostarosty obce,**
- **vykonávat pravomoci starosty v přechodném období, pokud je nevykonává dosavadní starosta obce.**

Hlavním „úkolem“ místostarosty obce je zastupování starosty obce. Může mít i jiné úkoly, které nesouvisí se zastupováním starosty obce?

Ano. Dle ustanovení § 104 odst. 1 zákona o obcích zastupitelstvo obce může zvolit více místostarostů a svěřit jim některé úkoly. Lze tak dovodit, že zastupitelstvo obce je oprávněno svěřit místostarostovi obce plnění úkolů např. na tzv. rezortním principu (oblast školství, sociálních věcí, územního plánování, životního prostředí apod.) nebo svěření úkolů starosty dle ustanovení § 103 odst. 4 zákona o obcích.

Kdy a v jakém rozsahu zastupuje místostarosta obce starostu obce?

Místostarosta obce (v případě více místostarostů pak ten, který je určen k zastupování starosty obce) zastupuje starostu v plném rozsahu jeho pravomocí. Předně se pak jedná o situace, kdy je starosta obce nepřítomen např. z důvodu čerpání dovolené, v případě dočasné pracovní neschopnosti, pracovní cesty mimo obec apod. Velmi sporné však může být zastupování starosty v případech, kdy se starosta nachází v budově obecního úřadu ale např. nikoliv ve své kanceláři, pracovně po území obce apod. V takovém případě se nedá hovořit o nepřítomnosti starosty, ale pouze o jeho zaneprázdněnosti.

Kdo z místostarostů zastupuje starostu obce, je-li zvoleno více místostarostů? Mohou se v zastupování střídat?

Pokud zastupitelstvo obce zvolí více než jednoho místostarostu obce, pak v souladu s ustanovením § 104 odst. 1 zákona o obcích též určí, který z nich zastupuje starostu (někdy se tento místostarosta označuje jako „1. místostarosta“ nebo „statutární místostarosta“). Tento pak zastupuje starostu obce. Zastupitelstvo obce může svým usnesením určit, který z dalších místostarostů zastupuje starostu v případě nepřítomnosti nebo v době, kdy nevykonává funkci jak starosta obce, tak i místostarosta, který je určen k zastupování starosty. Zastupitelstvo obce též může usnesením určit i střídání místostarostů obce na pozici místostarosty obce určeného k zastupování starosty obce (např. rozdílně pro sudé a liché roky volebního období apod.).

Jsou nějaká specifika v postavení místostarosty obce od starosty obce, např. ve vztahu k zastupitelstvu obce, či radě obce?

Žádná zásadní specifika mezi postavením starosty obce a místostarosty obce vůči radě obce či zastupitelstvu obce zákon o obcích neurčuje. Ze zákona předsedá a svolává zasedání (resp. schůze) těchto dvou orgánů obce starosta obce, teprve v jeho nepřítomnosti (resp. v případě zastupitelstva obce, pokud tak neučiní dle zákona) náleží tyto pravomoci místostarostovi obce.

V obci není zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, zároveň není zvolen starosta obce (rezignoval, byl ze své funkce odvolán apod.). Vykonává v takovém případě pravomoci tajemníka obecního úřadu místostarosta obce?

Ano. Pokud v obci není zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, vykonává jeho pravomoci starosta obce (§ 110 odst. 3 zákona o obcích). Pokud zároveň není zvolen starosta obce (či svou funkci nevykonává), zastupuje jej místostarosta obce, a to včetně této pravomoci.

Starosta má právo užívat při významných příležitostech a občanských obřadech závěsný odznak s velkým státním znakem a názvem „Česká republika“. Může tento odznak užívat i místostarosta obce?

Užívání závěsného odznaku svěřuje zákon o obcích jmenovitě pouze starostovi obce. Pokud však místostarosta obce provádí úkoly v zastoupení starosty, náleží mu v takové chvíli i pravomoc starosty obce užívat závěsný odznak. Je třeba též doplnit, že v souladu s ustanovením § 108 odst. 2 zákona o obcích má rada obce právo stanovit, v kterých případech může závěsný odznak používat i jiný člen zastupitelstva obce nebo tajemník obecního úřadu. Může tak např. svěřit právo užívat závěsný odznak místostarostovi obce i v případech, kdy nezastupuje starostu obce. Pokud v obci rada obce volena není, náleží toto právo starostovi obce, případně zastupitelstvu obce, pokud si jej vyhradí.

2.8. Úkolování starosty a místostarosty obce a jejich odpovědnost

Kdo je oprávněn zadávat úkoly starostovi obce a místostarostovi obce?

V souladu s ustanovením § 83 odst. 1 zákona o obcích je člen zastupitelstva obce, mimo jiné, povinen plnit úkoly, které mu zastupitelstvo obce, popřípadě jiný orgán obce, jehož je členem, uložilo. V případě starosty obce a místostarosty obce je tedy oprávněno k zadávání úkolů těmto zastupitelstvo obce, rada obce (je-li v obci volena) a zvláštní orgány obce (jsou-li jejich členem a jsou-li v obci zřízeny).

Může starosta obce úkolovat místostarostu obce?

Nikoliv. Místostarosta obce není funkčně podřízen starostovi obce, byť je určen jako zástupce starosty. Touto funkcí ho však pověřilo zastupitelstvo obce, a to (včetně dalších orgánů obce, viz výše) je také oprávněno ho úkolovat. Starosta obce nemá vůči místostarostovi obce žádnou pravomoc ve vztahu nadřízenost – podřízenost. Je nutno upozornit, že v obcích, kde se rada obce nevolí, se starosta obce nestává radou obce (byť je mu svěřen výkon jejich pravomocí) a ani v takovém případě mu tedy nesvědčí právo zadávat úkoly místostarostovi obce.

Komu je starosta obce a místostarosta obce odpovědný?

Starosta obce a místostarosta obce jsou z titulu své funkce odpovědní zastupitelstvu obce (§ 103 odst. 2 zákona o obcích). To má také pravomoc, např. práve v případě nespokojenosti s výkonem jejich funkce, je z těchto funkcí odvolat.

Může zastupitelstvo obce zrušit úkol uložený starostovi či místostarostovi obce radou obce?

Za určitých okolností je zastupitelstvo obce oprávněno úkol, který rada obce uložila svým usnesením starostovi obce nebo místostarostovi obce zrušit, a to na základě pravomoci svěřené mu ustanovením § 84 odst. 5 zákona o obcích. Zrušení takového úkolu by tedy muselo předcházet využití sistační pravomoci starosty, tedy pozastavení výkonu takového usnesení rady obce starostou obce na základě jeho pravomoci dle ustanovení § 105 zákona o obcích a jeho předložení zastupitelstvu obce ke zrušení. Je potřeba zmínit, že tato pravomoc se vztahuje na usnesení rady obce jak v nevyhrazené pravomoci rady obce, tak i v případě usnesení rady obce ve vyhrazené pravomoci (zastupitelstvo obce si tímto nevyhrazuje pravomoc rady obce, pouze ruší usnesení rady obce, aniž by jej nahrazovalo vlastním rozhodnutím). V případě místostarosty obce pak lze o obdobné situaci uvažovat pouze v případě, že by místostarosta obce jednal v zastoupení starosty obce. V jiném případě by pak musel návrh na zrušení takového usnesení rady obce podat, např. na požádání či návrh místostarosty obce, po svém uvážení, výhradně starosta obce.

Obec obdržela stížnost na starostu (místostarostu) obce. Kdo je oprávněn takovou stížnost řešit?

Jak již bylo uvedeno výše, starosta obce a místostarosta obce jsou z titulu své funkce odpovědni zastupitelstvu obce (§ 103 odst. 2 zákona o obcích). Případnou stížnost dotýkající se jejich funkce je tak oprávněno řešit zastupitelstvo obce, kterému musí být předložena k projednání.

3. TAJEMNÍK OBECNÍHO ÚŘADU

3.1. Zřizování funkce tajemníka obecního úřadu

V kterých obcích musí být zřízena funkce tajemníka obecního úřadu?

V souladu s ustanovením § 110 odst. 1 zákona o obcích, se funkce tajemníka obecního úřadu povinně zřizuje v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností (tedy tzv. obcích II. a III. typu).

Může být funkce tajemníka obecního úřadu zřízena v obci, kde to zákon nevyžaduje?

Ano, zákon o obcích umožňuje obcím, ve kterých se funkce tajemníka obecního úřadu nezřizuje ze zákona, tuto pozici zřídit na základě vlastního rozhodnutí.

Kdo rozhoduje o zřízení funkce tajemníka obecního úřadu v obcích, ve kterých není zřízena obligatorně ze zákona?

Zřízení funkce tajemníka obecního úřadu v obcích, kde tato funkce není zřizována ze zákona, spadá do pravomoci rady obce (ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích).

Je možné, že je v obci zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, ale tato není, např. i dlouhodobě, obsazena?

Ano, takováto situace je možná a legislativně i předpokládána např. v situacích, kdy tajemník obecního úřadu rezignuje a je třeba „vyplnit“ dobu do proběhnutí výběrového řízení. V takovém případě pak jeho pravomoci vykonává starosta obce (viz dále). V praxi se lze setkat se situací, kdy funkce tajemníka je sice zřízena, ale tato není dlouhodobě obsazena, ať již z jakéhokoliv důvodu. Byť se nejedná o postup výslovně v rozporu se zákonem o obcích, nelze takovouto situaci rozhodně doporučit, neboť starosta obce je následně nucen vykonávat pravomoci další osoby, především ve vztahu k výkonu samostatné a přenesené pravomoci obecním úřadem, a též veškeré personálie k zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu, což, zejména ve větších obcích, městysech a městech, může být velmi obsáhlá agenda.

3.2. Jmenování tajemníka obecního úřadu a podmínky pro výkon funkce

Kdo jmenuje tajemníka obecního úřadu?

V souladu s ustanovením § 103 odst. 3 zákona o obcích jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu starosta obecního úřadu. Jedná se o pravomoc, vyhraze-

nou pouze starostovi, která mu nemůže být jiným orgánem obce odejmuta, ani ji nemůže jinému orgánu obce svěřit.

Jsou nějaké další podmínky pro jmenování tajemníka obecního úřadu starostou obce?

Ano. V souladu s ustanovením § 103 odst. 3 je ke jmenování (ale i odvolání) tajemníka obecního úřadu nutný souhlas ředitele krajského úřadu.

Je platné jmenování tajemníka obecního úřadu, pokud k němu ředitel krajského úřadu nevydal souhlasné stanovisko (ať již opomenutím požádání o něj, vydaným nesouhlasným stanoviskem apod.)?

Nikoliv. V souladu s ustanovením § 103 odst. 3 je jmenování tajemníka obecního úřadu bez souhlasu ředitele krajského úřadu neplatné.

Je možno se bránit proti nesouhlasnému vyjádření ředitele krajského úřadu se jmenováním (odvoláním) do funkce tajemníka obecního úřadu?

Ano. Jde o rozhodnutí vydávané ve správním řízení (neboť jde o zásah do výkonu samostatné působnosti obce a ředitel krajského úřadu uděluje tento souhlas v přenesené působnosti kraje), ve kterém jsou přípustné opravné prostředky (s výjimkou přezkumného řízení - § 94 odst. 2 správního řádu).

Jaké podmínky musí splňovat osoba, která má být jmenována do funkce tajemníka obecního úřadu?

Předpoklady pro vznik pracovního poměru úředníka a jmenování do funkce vedoucího úřadu (tedy tajemníka obecního úřadu) stanoví blíže zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o úřednících“). Jedná se o následující předpoklady:

- státní občanství České republiky, v případě cizince trvalý pobyt v České republice,
- věk minimálně 18 let,
- způsobilost k právním úkonům,
- bezúhonnost,
- ovládání jednacím jazyka (dle § 16 správního řádu je jednacím jazykem český jazyk),
- splnění dalších předpokladů pro výkon správních činností stanovených zvláštním právním předpisem (tedy zákonem č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech

- a organizací České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů)
- nejméně tříletá praxe jako vedoucí zaměstnanec, nebo při výkonu správních činností v pracovním poměru k územnímu samosprávnému celku nebo při výkonu státní správy v pracovním nebo služebním poměru ke státu nebo ve funkci člena zastupitelstva územního samosprávného celku dlouhodobě uvolněného pro výkon této funkce v průběhu 8 let bezprostředně předcházejících jmenování do funkce.

Existují nějaké překážky pro jmenování do funkce tajemníka obecního úřadu jako např. neslučitelnost funkcí?

Ano:

- tajemník obecního úřadu nesmí vykonávat funkce v politických stranách a politických hnutích (§ 110 odst. 6 zákona o obcích), přičemž ale může být řadovým členem politické strany nebo politického hnutí,
- funkce tajemníka obecního úřadu je neslučitelná s výkonem funkce člena zastupitelstva obce, jehož obecního úřadu je tajemníkem (§ 5 odst. 3 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů),
- tajemník obecního úřadu nemůže být členem kontrolního a finančního výboru zastupitelstva obce (§ 119 odst. 1 zákona o obcích).

Kdo stanovuje tajemníkovi obecního úřadu plat a na základě čeho?

Plat tajemníka obecního úřadu stanovuje starosta obce (§ 103 odst. 3 zákona o obcích) a to s přihlédnutím k příslušným ustanovením zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákoník práce“) a nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

3.3. Odvolání tajemníka obecního úřadu a rezignace na funkci

Může být tajemník obecního úřadu ze své funkce odvolán? A za jakých okolností?

Ano. Na odvolání tajemníka obecního úřadu se uplatní postup dle § 12 zákona o úřednících, přičemž vedoucího úřadu (tajemníka obecního úřadu) lze odvolat, pokud:

- pozbyl některý z předpokladů, který zákon o úřednících vyžaduje na pozici vedoucího úřadu (viz výše),

- porušil závažným způsobem některou ze svých zákonem stanovených povinností nebo dopustil-li se nejméně dvou méně závažných porušení zákonem stanovených povinností v době posledních 6 měsíců,
- neukončil vzdělávání vedoucích úředníků ve lhůtě stanovené zákonem o úřednících,

přičemž k odvolání lze přistoupit, pokud je splněna alespoň jedna z výše uvedených podmínek.

Odvolání tajemníka obecního úřadu musí být písemné a musí být druhému účastníkovi doručeno. Toto písemné odvolání musí obsahovat důvody odvolání z funkce. Při nesplnění výše uvedených podmínek je pak odvolání neplatné.

Dojde-li k odvolání tajemníka obecního úřadu, kterým dnem končí výkon jeho funkce?

Výkon funkce končí dnem následujícím po doručení odvolání, nebyl-li v odvolání z funkce uveden den pozdější.

Končí odvoláním tajemníka obecního úřadu z funkce též jeho pracovní poměr?

Odvoláním z funkce vedoucího úřadu pracovní poměr nekončí. Obec je povinna podat vedoucímu úřadu návrh na změnu jeho dalšího pracovního zařazení u obce na jinou práci odpovídající jeho zdravotnímu stavu a kvalifikaci. V případě, že obec nemá takovou práci nebo ji odvolaný vedoucí úřadu odmítne, jde o překážku v práci na straně obce a současně je dán výpovědní důvod dle příslušného ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“).

Kdo může odvolat tajemníka obecního úřadu? Může tak učinit bez souhlasu nějakého dalšího orgánu?

Tajemníka obecního úřadu může odvolat výhradně starosta obce a to pouze se souhlasem ředitele krajského úřadu, přičemž bez tohoto souhlasu je odvolání tajemníka obecního úřadu neplatné (§ 103 odst. 3 zákona o obcích).

Jakým způsobem a z jakého důvodu může tajemník obecního úřadu rezignovat na svou funkci?

Tajemník obecního úřadu může na svou funkci rezignovat (vzdát se jí) z jakéhokoliv důvodu i bez uvedení důvodu. Vzdání se funkce musí být písemné a podává se starostovi obce (resp. obci). Výkon funkce končí dnem následujícím po dni doručení vzdání se funkce, není-li ve vzdání se funkce uveden den pozdější. Další postup je shodný jako v případě odvolání z funkce (tedy např. vzdáním se funkce nekončí pracovní poměr mezi vedoucím úřadu a obcí).

3.4. Úkoly tajemníka obecního úřadu, jeho pravomoci a jeho zastupování

3.4.1. Úkoly a pravomoci tajemníka obecního úřadu

Jaké jsou základní pravomoci a úkoly tajemníka obecního úřadu?

Základními pravomocemi a úkoly tajemníka obecního úřadu je zejména:

- **stanovení platu všem zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu dle zvláštních předpisů** – tajemníkovi obce přísluší stanovení platu všem uvedeným zaměstnancům, včetně všech složek platu, a to s ohledem na ustanovení zvláštních právních předpisů, kterými je zejména zákoník práce a nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů,
- **výkon pravomocí statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu** – v pracovněprávních vztazích se tak vůči uvedeným zaměstnancům jedná o nejvýše postaveného nadřízeného, který mimo jiné plně řídí personální činnost obecního úřadu a zabezpečuje též odborný rozvoj zaměstnanců, je oprávněn ukládat úkoly jednotlivým odborům, ale i zaměstnancům, obecního úřadu a kontrolovat jejich plnění, zařazovat zaměstnance k výkonu správních činností podle zákona o úřednících a schvalovat plány vzdělávání úředníků,
- **vydávání spisového řádu, skartačního řádu a pracovního řádu obecního úřadu a dalších vnitřních směrnic obecního úřadu, nevydává-li je rada obce** – viz dále,
- **účastnit se zasedání zastupitelstva obce a schůzí rady obce s hlasem poradním** – viz dále,
- **předkládat radě obce návrhy na jmenování a odvolání vedoucích odborů obecního úřadu** – a to v souladu se zákonem o úřednících,
- **určit svého zástupce** – viz dále,
- **plnit funkci představeného dle správního řádu vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu, není-li stanoveno jinak,**
- **se souhlasem rady obce může užívat závěsný odznak se státním znakem,**
- **plní funkci odpovědné osoby** dle zákona č. 415/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů,
- **plní funkci evidenčního orgánu** dle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů,

- **zajišťuje výkon přenesené působnosti s výjimkou věcí, které jsou zákonem svěřeny radě obce nebo zvláštnímu orgánu obce** – a to za pomoci obecního úřadu a jeho zaměstnanců, dle právních předpisů, kterými je výkon příslušné přenesené působnosti obci svěřen a které její provádění upravují,
- **je odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu v samostatné působnosti i přenesené působnosti, a to starostovi obce** – jde především o odpovědnost za plnění těchto úkolů obecním úřadem (jeho pracovníky) řádně a včas, s ohledem na příslušná usnesení orgánů obce (zastupitelstva a rady) a právní předpisy,
- **plní úkoly uložené mu zastupitelstvem obce, radou obce nebo starostou.**

Jsou pravomoci tajemníka obecního úřadu „vyhrazenými“ pravomocemi?

Nikoliv, tajemník obecního úřadu není orgánem obce a jako takovému jeho pravomoci zákon o obcích (a další právní předpisy) jeho osobě svěřuje, nikoliv však vyhrazuje (viz dále).

3.4.2. Zastupování tajemníka obecního úřadu

Kdo zastupuje tajemníka obecního úřadu, který nevykonává svou funkci (např. z důvodu dlouhodobé pracovní neschopnosti)?

Pokud tajemník obecního úřadu nevykonává svoji funkci (např. právě z důvodu dlouhodobé pracovní neschopnosti), postupuje se obdobně jako v případě, kdy by funkce tajemníka obecního úřadu nebyla v obci zřízena (§ 110 odst. 3 ve spojení s § 103 odst. 4 písm. b/ zákona o obcích). Úkoly tajemníka v době jeho nepřítomnosti je tak oprávněn vykonávat starosta obce, není-li stanoveno jinak (viz dále).

Může zastupování tajemníka obecního úřadu určit některý z orgánů?

Ano. Zastoupení tajemníka po dobu jeho nepřítomnosti může být upraveno vnitřním předpisem rady obce, která je oprávněna vymezit zastupování tajemníka obecního úřadu v případě jeho nepřítomnosti na základě § 102 odst. 2 písm. f/ ve spojení s § 102 odst. 2 písm. o/ zákona o obcích („*Radě obce je vyhrazeno: f/ stanovit rozdělení pravomocí v obecním úřadu, zřizovat a zrušovat odbory a oddělení obecního úřadu (§ 109 odst. 2), o/ schvalovat organizační řád obecního úřadu.*“).

Pokud vnitřní předpis rady obce zastoupení tajemníka po dobu jeho nepřítomnosti žádným způsobem neupravuje, je k určení osoby zastupující tajemníka v době jeho nepřítomnosti příslušný starosta, jakožto nadřízený tajemníka obecního úřadu. Starosta je též oprávněn uložit tajemníkovi, aby pověřil podřízeného vedoucího zaměstnance, který ho bude zastupovat po dobu pracovní neschop-

nosti, a zajistil tak funkčnost obecního úřadu v době plánované nepřítomnosti tajemníka.

Může tajemník obecního úřadu sám rozhodnout, kdo ho bude zastupovat v době jeho nepřítomnosti?

Ano, tajemník obecního úřadu je oprávněn sám (aniž by k tomu musel být speciálně zmocněn), pověřit konkrétního zaměstnance, aby jej zastupoval po dobu jeho nepřítomnosti, neboť tajemník je vedoucím úředníkem ve smyslu § 2 odst. 7 zákona o úřednících, který je oprávněn stanovit a ukládat podřízeným zaměstnancům pracovní úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich práci a dávat jim k tomu účelu závazné pokyny (§ 11 odst. 4 zákoníku práce) a zároveň plnit úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu (§ 110 odst. 4 písm. d/ zákona o obcích). Takový postup je však možný za situace, není-li vnitřním předpisem rady obce určen k zastupování tajemníka obecního úřadu jiný zaměstnanec.

Má zastupování tajemníka obecního úřadu nějaká svá specifika? Jaká?

Při „pověření“ zaměstnance, jehož pracovní poměr vznikl na základě pracovní smlouvy, výkonem funkce obsazované jmenováním (tj. v daném případě funkce tajemníka obecního úřadu) je nutno pamatovat, že tzv. pověření zákoník práce nezná, je třeba z okolností tohoto postupu zaměstnavatele určit, zda se jedná o jmenování podle § 33 odst. 3 zákoníku práce, nebo zda jde jen o dočasné zastupování nepřítomného vedoucího zaměstnance, které nemá charakter uvedeného jmenování.

Ke jmenování do funkce je třeba souhlasu zaměstnance, který je do funkce jmenován. Pokud jde o zastupování nepřítomného zaměstnance, jehož funkce je obsazována jmenováním, většinou tato možnost vyplývá z pracovní náplně zastupujícího, ale je možné i stanovit dočasného zástupce nepřítomného zaměstnance ad hoc, tj. nad rámec sjednaného druhu práce. V takovém případě je pak nutné, aby zastupující zaměstnanec s tímto souhlasil.

Nastane-li situace, kdy pověřením zástupce tajemníka obecního úřadu nevzniká žádná „funkce“ jmenováním v pravém slova smyslu, ze které by zástupce mohl odstoupit, nebo které by se mohl vzdát, dovozujeme, že zástupce je v takovém případě „pouze“ pověřen zastupováním tajemníka, tudíž výkon této „funkce“ je třeba chápat jako plnění pracovních povinností (§ 16 zákona o úřednících). Plnění úkolu se nelze vzdát, neboť se jedná o úkol takové povahy, na který je nutno nahlížet jako na součást pracovních povinností.

Z praktického hlediska lze dodat, že starosta obce, který je k plnění úkolů tajemníka obecního úřadu pověřen ze zákona, je oprávněn podepisovat všechny, tj. i pracovněprávní úkony vlastním jménem. Bude-li vnitřním předpisem stano-

veno, že v případě nepřítomnosti tajemníka jej zastupuje např. vedoucí určitého odboru, tomuto bychom pro předejití budoucích nejasností doporučili uvádět dodatek v *zastoupení*. Stejně tak se jeví jako vhodné, pokud by tajemník nebyl ustanoven a rada by pověřila výkonem funkce tajemníka např. jiného zaměstnance obecního úřadu, uvádět dodatek *pověřen výkonem funkce tajemníka* (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. března 2014, sp. zn. 21 Cdo 164/2013).

3.5. Postavení tajemníka obecního úřadu vůči ostatním orgánům obce

3.5.1. Postavení tajemníka obecního úřadu vůči starostovi obce

V jakém vzájemném postavení jsou vůči sobě starosta obce a tajemník obecního úřadu?

Starosta obce a tajemník obecního úřadu jsou vůči sobě ve vzájemném postavení „podřízenosti a nadřízenosti“. Zatímco tajemník obecního úřadu plní úkoly uložené mu (nejen) starostou obce a za výkon své funkce je odpovědný starostovi, tajemník obecního úřadu nedisponuje vůči starostovi obce žádnými nadřízenými pravomocemi, stejně tak jako starosta obce není ze své funkce odpovědný tajemníkovi obecního úřadu, ale toliko zastupitelstvu obce. Jisté omezení lze spatřovat při zasahování do pravomocí tajemníka obecního úřadu (viz dále).

Vzhledem k tomu, že tajemník obecního úřadu je ze své funkce odpovědný výhradně starostovi obce, lze ho považovat za jakéhosi „zástupce starosty“?

Nikoliv. Tajemníka obecního úřadu v žádném případě nelze považovat za zástupce starosty obce. Zákon nezná žádnou situaci, kdy by pravomoci starosty obce přecházely na tajemníka obecního úřadu (toto však neplatí opačně). Pro zastupování starosty obce je určen místostarosta obce (viz příslušná kapitola). Odpovědnost tajemníka obecního úřadu starostovi obce je dána toliko především proto, že tajemník obecního úřadu je odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu, v jehož čele stojí právě starosta obce.

Může starosta obce zasahovat do pravomocí tajemníka obecního úřadu?

Zásahy do pravomocí tajemníka obecního úřadu, jak již bylo uvedeno, nelze ze strany starosty obce (ale i zastupitelstva obce či rady obce) vyloučit. Vždy platí, že tajemník obecního úřadu plní úkoly uložené mu starostou obce (a též zastupitelstvem obce a radou obce) – s určitým omezením, a to že ukládané úkoly nejsou v rozporu s právními předpisy a že ukládané úkoly nemají povahu bránění v samotném výkonu pravomocí tajemníka obecního úřadu svěřených mu zákonem, přičemž obě podmínky musí být splněny kumulativně.

3.5.2. Postavení tajemníka obecního úřadu vůči zastupitelstvu obce a radě obce

Může zastupitelstvo obce a rada obce ukládat tajemníkovi obecního úřadu úkoly?

Ano. Zákon o obcích ustanovením § 110 odst. 4 písm. b) výslovně uvádí právo zastupitelstva obce, rady obce (a též starosty) obce ukládat tajemníkovi obce úkoly (a tedy jeho povinnost je plnit).

Jsou zastupitelstvo obce a rada obce oprávněni zasahovat do pravomocí tajemníka obecního úřadu?

Zásahy do pravomocí tajemníka obecního úřadu nelze ze strany zastupitelstva obce či rady obce (a též starosty obce) vyloučit. Vždy platí, že tajemník obecního úřadu plní úkoly uložené mu zastupitelstvem obce, radou obce nebo starostou – s určitým omezením, a to že ukládané úkoly nejsou v rozporu s právními předpisy, a že ukládané úkoly nemají povahu bránění v samotném výkonu pravomocí tajemníka obecního úřadu svěřených mu zákonem, přičemž obě podmínky musí být splněny kumulativně.

Má tajemník obecního úřadu nějaké pravomoci vůči zastupitelstvu obce a radě obce?

Ano. Tajemník obecního úřadu, jakožto jediná osoba mimo členy zastupitelstva obce a rady obce, a též jako jediný úředník obce, má ze zákona výslovně svěřenu nejen povinnost účastnit se zasedání a schůzí těchto orgánů, ale především právo se jich účastnit s hlasem poradním. Toto právo je nutno vykládat jako právo vyjádřit se ke každému projednávanému bodu (nikoliv pouze jako právo doporučit hlasovat pro či proti), a to ještě předtím, než o něm příslušný orgán obce rozhodne.

Může kontrolní výbor zastupitelstva obce provádět kontrolu činnosti tajemníka obecního úřadu?

Jak již bylo uvedeno, tajemník obecního úřadu zejména plní úkoly uložené mu zastupitelstvem obce, radou obce nebo starostou – s určitým omezením, a to že ukládané úkoly nejsou v rozporu s právními předpisy a že ukládané úkoly nemají povahu bránění v samotném výkonu pravomocí tajemníka obecního úřadu svěřených mu zákonem, přičemž obě podmínky musí být splněny kumulativně. S ohledem též na skutečnost, že tajemník obecního úřadu je součástí obecního úřadu a kontrolnímu výboru zastupitelstva obce je zákonem výslovně svěřena /ustanovení § 119 odst. 3 písm. b)/ pravomoc kontrolovat dodržování právních předpisů obecním úřadem na úseku samostatné působnosti (do které spadá, mimo jiné, i personální oblast, výběrová řízení na úředníky podle zákona o úřed-

nících apod.), lze provádět kontrolu činnosti tajemníka obecního úřadu kontrolním výborem zastupitelstva obce, a to již na základě výše uvedeného zákonného zmocnění. Lze též přisvědčit stavu, že kontrolu další činnosti tajemníka obecního úřadu (nad rámec zákonného zmocnění) může zastupitelstvo obce svěřit kontrolnímu výboru svým usnesením. Je nutno zdůraznit, že provedení kontroly nelze považovat za zásah do pravomocí, nejen, tajemníka obecního úřadu.

3.5.3. Postavení tajemníka obecního úřadu vůči obecnímu úřadu

Pokud je v obci zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, jedná se o osobu, která stojí v čele obecního úřadu?

Nikoliv. Tajemník obecního úřadu je vedoucím úřadu pro účely zákona o úřednících, zároveň statutárním orgánem zaměstnavatele vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu, tedy pro účely zákoníku práce. V čele obecního úřadu, bez ohledu na to, zda je či není zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, stojí vždy starosta obce (§ 109 odst. 1 zákona o obcích).

Je tajemník obecního úřadu oprávněn úkolovat všechny zaměstnance obce zařazené do obecního úřadu?

Ano. Dle ustanovení § 110 odst. 4 písm. d) zákona o obcích plní tajemník obecního úřadu *úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu*. Rozdělování úkolů jednotlivým zaměstnancům zařazeným do obecního úřadu, ať už vedoucím nebo řadovým referentům, je ze zákona funkcí tajemníka obecního úřadu.

Může tajemník obecního úřadu, jakožto „nejvyšší“ úředník obce stanovit úřední hodiny obecního úřadu?

Nikoliv. Úřední hodiny jsou závazně stanoveny usnesením vlády pouze pro orgány státní správy. Byť jsou zároveň doporučením pro územní samosprávné celky, je plně v kompetenci obce stanovit úřední hodiny obecního úřadu. Tato kompetence je samostatnou působností obce, která je v souladu s ustanovením § 102 odst. 2 písm. o) zákona o obcích vyhrazena radě obce.

Tajemník obecního úřadu působí jako statutární orgán zaměstnavatele vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu. Je oprávněn stanovit např. tzv. pružnou pracovní dobu zaměstnancům zařazeným do obecního úřadu?

Ano. Tajemník obecního úřadu, mimo jiné, vydává též pracovní řád obecního úřadu /§ 110 odst. 4 písm. e) zákona o obcích/, v rámci něhož může být stanove-

no i zavedení tzv. pružné pracovní doby. Je však nutno podotknout, s ohledem na výše uvedené, že se nejedná o vyhrazenou kompetenci tajemníka obecního úřadu (vydá-li pracovní řád rada obce, nemůže jeho ustanovení tajemník obecního úřadu změnit vlastním rozhodnutím).

Může tajemník obecního úřadu stanovit vnitřní organizační chod obecního úřadu?

Nikoliv. Stanovení organizačního chodu obecního úřadu, a to vydáním organizačního řádu obecního úřadu, je ustanovením § 102 odst. 2 písm. f) a o) zákona o obcích svěřeno radě obce.

Jakou úlohu plní tajemník obecního úřadu v rámci agendy tzv. střetu zájmů?

Tajemník obecního úřadu v souladu s ustanovením § 14 odst. 1 písm. h) zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, plní funkci evidenčního orgánu pro veřejné funkcionáře určené příslušným ustanovením citovaného zákona (tedy dlouhodobě uvolněné členy zastupitelstva obce, dlouhodobě uvolněné i neuvolněné členy rady obce, starostu obce, místostarostu(y) obce a vedoucí úředníky obecního úřadu dle zákona o úřednících, a to včetně sebe samého).

